

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет «Запорізька політехніка»

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ

до практичних занять
з дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність»
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
освітньої програми «Управління проектами»
зі спеціальності ДЗ «Менеджмент»
(денної та заочної форм навчання)

*Під час підготовки цієї роботи інструменти штучного
інтелекту не використовувались*

Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність» для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти освітньої програми «Управління проектами» зі спеціальності D3 «Менеджмент» (денної та заочної форм навчання). / Укл.: Ханенко А.В. – Запоріжжя: НУ «Запорізька політехніка», 2025. 87 с.

Укладач: Ханенко А.В., к.е.н., доц.

Рецензент: Левченко Н.М., д.держ.упр., проф.

Відповідальний за випуск: Ткаченко А.М., зав. каф. БтаУ, д.е.н., проф.

Затверджено на засіданні кафедри бізнесу та управління
Протокол №2 від 28.08.2025р.

Рекомендовано до видання
НМК факультету БТЕ
Протокол № 1 від 29.08.2025р.

ЗМІСТ

ВСТУП	4
ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ	5
<i>Практичне заняття 1.</i> Зовнішньоекономічна діяльність суб'єктів ринкових відносин.....	5
<i>Практичне заняття 2.</i> Система регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. Нетарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності.....	11
<i>Практичне заняття 3.</i> Митно-тарифне регулювання зовнішньоекономічної діяльності. Загальнодержавні податки у сфері зовнішньоекономічної діяльності.....	19
<i>Практичне заняття 4.</i> Валютне регулювання зовнішньо-економічної діяльності.....	31
<i>Практичне заняття 5.</i> Експортно-імпортні, посередницькі, орендні операції на зовнішніх ринках.....	40
<i>Практичне заняття 6.</i> Організація, техніка підготовки, структура і зміст міжнародних контрактів купівлі-продажу.....	47
<i>Практичне заняття 7.</i> Основні ціни зовнішньоторгівельних контрактів та основні форми міжнародних розрахунків.....	53
<i>Практичне заняття 8.</i> Організація і технологія міжнародних перевезень.....	61
<i>Практичне заняття 9.</i> Ризики у зовнішньоекономічній діяльності...65	
<i>Практичне заняття 10.</i> Економічний аналіз зовнішньоекономічної діяльності.....	72
Теми доповідей та рефератів	78
Питання для підсумкового контролю знань	79
РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	83

ВСТУП

Зовнішньоекономічна діяльність сприяє реалізації складних правових, виробничих, організаційних, економічних та екологічних відносин, розвитку зовнішньоекономічних зв'язків з іншими країнами, визнанню України як самостійного торговельно-економічного партнера. За рахунок здійснення зовнішньоекономічної діяльності країни вирішують проблеми нестачі продовольчих і сировинних товарів, енергоносіїв тощо.

Зовнішньоекономічна діяльність у сучасних економічних умовах є головним стабілізуючим чинником розвитку вітчизняної економіки. З одного боку, це створює додаткові можливості для українських експортерів у вигляді розширення ринків збуту своєї продукції та отримання валютних доходів, а з іншого – загрозу неконтрольованого імпорту товарів і послуг, які породжують конкуренцію для вітчизняних виробників.

Особливого значення зовнішньоекономічна діяльність набуває в період активізації інтеграційних процесів України у міжнародне співтовариство, яке характеризується динамічністю зовнішнього середовища та високим рівнем невизначеності для вітчизняних підприємств. Усе це вимагає від керівництва вміння адаптувати діяльність підприємства до потреб зовнішнього ринку з метою отримання максимального прибутку.

Для інтеграції в світове господарство необхідні глибокі поняття теоретико-методологічних та організаційно-практичних питань, пов'язаних з аналізом світової практики.

Досягнути запланованих заходів можна за умови високоякісної підготовки майбутніх фахівців-менеджерів у галузі зовнішньоекономічної діяльності, здійснення якої вимагає від керівників підприємств теоретичних знань і практичних навиків у сучасній господарській діяльності підприємства як на ринку України, так і за її межами.

Суб'єкти зовнішньоекономічної діяльності України повинні вміти самостійно представляти та відстоювати свої права на міжнародній арені, захищати власні інтереси відповідно до правил, які діють на міжнародному рівні. Саме такі знання можуть допомогти менеджерам зовнішньоекономічної діяльності забезпечити її високу ефективність, уникнути ризиків тощо.

ПРАКТИЧНІ ЗАНЯТТЯ

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 1. ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ РИНКОВИХ ВІДНОСИН

Мета заняття: закріпити у студентів теоретичні знання з розуміння сутності зовнішньоекономічної діяльності та її економічної основи. Розвинути практичні навички із засвоєння понять «зовнішньоекономічні зв'язки» та «зовнішньоекономічна діяльність», їх відмінностей та особливостей. Визначення ролі зовнішньоекономічної діяльності в розвитку перспективних напрямів експортного потенціалу; в вирішенні проблем нестачі енергоносіїв, новітніх машин та устаткування, технологій, деяких товарів народного споживання.

1. Контрольні запитання

1. В якому році у СРСР з'явилося поняття ЗЕД.
2. Надайте визначення економічної сутності поняття «суб'єкти ЗЕД»
3. Охарактеризуйте об'єкти ЗЕД.
4. На які групи умовно діляться суб'єкти ЗЕД?
5. Назвіть суб'єкти ЗЕД, які ви знаєте.
6. Розкрийте економічну сутність об'єктів ЗЕД
7. Що означає поняття «Зовнішньоекономічні операції»?
8. Які принципи здійснення ЗЕД Вам відомі.
9. Назвіть об'єкти та суб'єкти ЗЕД.
10. Які види ЗЕД Ви знаєте?
11. Назвіть відмінності між категоріями «зовнішньоекономічні зв'язки» та «зовнішньоекономічна діяльність».
12. Надайте визначення економічної сутності категорії «зовнішньоекономічні зв'язки».
13. Надайте визначення економічної категорії «зовнішньоекономічна діяльність».
14. Чим відрізняється зовнішньоекономічна діяльність в сучасних умовах глобалізації?

2. Практичні завдання

Завдання 2.1.

Установити, які саме терміни (поняття) із запропонованого переліку визначено в таблиці 2.1.

Таблиця 1.1

Визначення терміна (поняття)	Термін (поняття)
Визначення 1. Суб'єкти господарської діяльності, що належать до різних форм власності, самостійно здійснюючи зовнішньоекономічні операції з закордонними партнерами.	1) Зовнішньоекономічний комплекс 2) Суб'єкти ЗЕД 3) Зовнішньоекономічні зв'язки 4) Зовнішньоекономічні операції 5) Принцип науковості 6) Принципи ЗЕД у Європейському Союзі 7) Зовнішньоекономічна діяльність.
Визначення 2. Система економічних відносин, які виникають у процесі руху ресурсів усіх видів між державами й економічними суб'єктами різних країн і охоплюють усі сфери економічного життя держави	
Визначення 3. Матеріальна основа ЗЕД	
Визначення 4. Діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами	
Визначення 5. Комплекс дій контрагентів різних країн з підготовки, укладання і виконання торгової, науково-виробничої, інвестиційної чи іншої угоди економічного характеру	
Визначення 6. Принцип ЗЕД, який означає, що розвиток цієї діяльності здійснюється відповідно до об'єктивних економічних законів.	
Визначення 7. Принципи ЗЕД, які містяться в так званій Білій книзі	

Завдання 2.2.

До кожного з перелічених визначень доберіть відповідний термін або поняття:

1. Система економічних відносин, які виникають у процесі руху ресурсів усіх видів між державами й економічними суб'єктами різних країн і охоплюють усі сфери економічного життя держави-...

2. Діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами-...

3. Комплекс дій контрагентів різних країн з підготовки, укладання і виконання торгової, науково-виробничої, інвестиційної чи іншої угоди економічного характеру - ...

4. Матеріальна основа ЗЕД –...

5. Суб'єкти господарської діяльності, що належать до різних форм власності, самостійно здійснюючи зовнішньоекономічні операції з закордонними партнерами -...

6. Нерівномірність економічного розвитку різних країн світу; відмінність у людських, сировинних, фінансових ресурсах; характер політичних відносин; різний рівень науково-технічного розвитку; особливості природних і кліматичних умов-...

7. Організації, що сприяють здійсненню валютно-кредитних і розрахункових відносин у світі - ...

8. Матеріально-речова продукція та послуги, зокрема, результати науково-технічного та виробничого співробітництва, які набувають при міжнародному обміні вартість, тобто стають товаром-

9. Науковість, системність, взаємовигідність -...

10. Принцип ЗЕД, який означає, що розвиток цієї діяльності здійснюється відповідно до об'єктивних економічних законів -...

11. Принцип ЗЕД, який означає, що між окремими її складовими існують міцні взаємозв'язки -...принцип системності.

12. Принцип ЗЕД, який означає, що кожний партнер, який бере участь у міжнародних операціях, одержує свій прибуток - ...

13. Принципи ЗЕД, які містяться в так званій Білій книзі (1985) -

14. Принцип суверенітету народу України; принципом свободи ЗЕД; принцип юридичної рівності і недискримінації; принцип верховенства закону; принципом захисту інтересів суб'єктів ЗЕД; принцип еквівалентності обміну, неприпустимості демпінгу

15. Найбільш повний перелік принципів організації міжнародних економічних відносин відображає - ...

16. Комплекс дій контрагентів різних країн з підготовки, укладання і виконання торгової, науково-виробничої, інвестиційної чи іншої угоди економічного *характеру*- ...

Завдання 2.3.

***Знайти хибні твердження серед запропонованих.
Пояснити свій вибір.*** (позначити «п» або «н»)

1. Згідно з Гармонізованою системою опису і кодування товарів, усі товари діляться на 3 групи.

2. Послуга – це товар особливого роду нематеріального характеру, що не має уречевленої форми.

3. Суб'єкт ЗЕД, який одержав від цієї діяльності у власність кошти, майно, немайнові права та інші результати, має право володіти, користуватися і розпоряджатися ними на свій розсуд.

4. Об'єкти ЗЕД – це нематеріальні активи та послуги, що надають суб'єкти ЗЕД.

5. Суб'єкти ЗЕД – це суб'єкти господарської діяльності, що належать до різних форм власності, самостійно здійснюючи зовнішньоекономічні операції з закордонними партнерами.

6. Принципи ЗЕД можна згрупувати таким чином: загальні, специфічні і національні.

7. Міждержавний рівень зовнішньоекономічної діяльності утворюють СП, які зареєстровані і мають постійне місце перебування в Україні.

8. Специфічні принципи ЗЕД закріплені у відповідних міжнародних правових актах і є обов'язковими для виконання всіма державами, що підписали той або інший акт.

9. Хартія економічних прав і обов'язків держав – документ, прийнятий IV Спеціальною Сесією Генеральної Асамблеї ООН.

10. Країни – учасниці ЗЕД не мають обов'язково дотримуватись специфічних принципів ЗЕД.

Завдання 2.4.

Визначте правильну відповідь

1. Суб'єкти господарської діяльності, що належать до різних форм власності, самостійно здійснюючи зовнішньоекономічні операції з закордонними партнерами –

- а) суб'єкти фінансової системи;
- б) суб'єкти промислової сфери;
- в) суб'єкти ЗЕД;
- г) суб'єкти наукової сфери.

2. Згідно з Гармонізованою системою опису і кодування товарів, усі товари діляться на ? груп:

- а) 7 груп;
- б) 2 групи;
- в) 5 груп;
- г) 4 групи.

3. Система економічних відносин, які виникають у процесі руху ресурсів усіх видів між державами й економічними суб'єктами різних країн і охоплюють усі сфери економічного життя держави – це визначення економічної сутності:

- а) зовнішньоекономічних зв'язків;
- б) зовнішньоекономічних операцій;
- в) зовнішньоекономічної діяльності;
- г) зовнішньоекономічного комплексу.

4. Діяльність суб'єктів господарської діяльності України та іноземних суб'єктів господарської діяльності, побудована на взаємовідносинах між ними, що має місце як на території України, так і за її межами – це визначення економічної сутності:

- а) зовнішньоекономічних зв'язків;
- б) зовнішньоекономічних операцій;
- в) зовнішньоекономічної діяльності;
- г) зовнішньоекономічного комплексу.

5. Матеріальна основа ЗЕД – це визначення економічної сутності:

- а) зовнішньоекономічних зв'язків;
- б) зовнішньоекономічних операцій;
- в) зовнішньоекономічної діяльності;
- г) зовнішньоекономічного комплексу.

6. Комплекс дій контрагентів різних країн з підготовки, укладання і виконання торгової, науково-виробничої, інвестиційної чи іншої угоди економічного характеру - це визначення економічної сутності:

- а) зовнішньоекономічних зв'язків;
- б) зовнішньоекономічних операцій;
- в) зовнішньоекономічної діяльності;
- г) зовнішньоекономічного комплексу.

7. Документ, прийнятий IV Спеціальною Сесією Генеральної Асамблеї ООН (1974) відображає:

- а) загальні принципи ЗЕД;
- б) національні принципи ЗЕД;
- в) специфічні принципи ЗЕД.
- г) принципи ЗЕД у Європейському Союзі;

8. Принципи ЗЕД, які містяться в так званій Білій книзі-це:

- а) загальні принципи ЗЕД;
- б) національні принципи ЗЕД;
- в) принципи ЗЕД у Європейському Союзі;
- г) специфічні принципи ЗЕД.

9. Принцип ЗЕД, який означає, що розвиток цієї діяльності здійснюється відповідно до об'єктивних економічних законів

- а) принцип системності;
- б) принцип взаємовигідності;
- в) принцип науковості;
- г) специфічний принцип ЗЕД.

10. Принцип ЗЕД, який означає, що кожний партнер, який бере участь у міжнародних операціях, одержує свій прибуток.

- а) принцип системності;
- б) принцип взаємовигідності;
- в) принцип науковості;
- г) специфічний принцип ЗЕД.

11. Принцип ЗЕД, який означає, що між окремими її складовими існують міцні взаємозв'язки –це:

- а) принцип системності;

- б) принцип взаємовигідності;
- в) принцип науковості;
- г) специфічний принцип ЗЕД.

3. Теми рефератів та доповідей

- 3.1. Основні законодавчі документи, які регулюють зовнішньоекономічну діяльність в Україні.
- 3.2. Види ЗЕД, заборонені на території України.
- 3.3 Зовнішньоекономічна діяльність в сучасних умовах глобалізації.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 2. СИСТЕМА РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ. НЕТАРИФНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.

Мета заняття: закріплення студентами теоретичних знань із регулювання зовнішньоекономічної діяльності; щодо захисту економічних інтересів України і законних інтересів суб'єктів ЗЕД; створення однакових можливостей для суб'єктів ЗЕД з метою розвитку усіх видів підприємницької діяльності, незалежно від форм власності, використання доходів і здійснення інвестицій; розвитку конкуренції і ліквідації монополізму як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. Набуття студентами практичних навичок із застосування нетарифних методів регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

1. Контрольні питання

1. Які різновиди зовнішньоекономічної політики Вам відомі?
2. Розкрийте сутність протекціоністської політики.
3. Охарактеризуйте ліберальну зовнішньоторговельну політику.
4. Назвіть суб'єкти, що складають систему органів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.
5. Розкрийте економічну сутність митниці та митних органів.
6. Які методи державного регулювання ЗЕД Вам відомі? Коротко охарактеризуйте їх.
7. Що таке ліцензування? Назвіть основні форми ліцензій.

8. Розкрийте сутність квотування. Назвіть основні види квот.
9. Що представляють собою технічні бар'єри в ЗЕД?
10. Розкрийте сутність поняття «ембарго». Назвіть умовні різновиди ембарго.
11. Визначте економічну сутність поняття «нетарифне регулювання».
12. Які методи нетарифних обмежень Вам відомі?
13. Розкрийте сутність поняття «квота».
14. Як поділяються квоти за напрямом дії?
15. Розкрийте сутність поняття «Добровільне» обмеження експорту (ДОВЕ)»?
16. Який вплив на регулювання ЗЕД мають внутрішні податки і збори?
17. В чому полягає «політика в рамках державних закупівель»?
18. Розкрийте економічну сутність поняття «демпінг». Які види демпінгу Вам відомі?
19. Яку роль в проведенні необхідної експортної політики відіграє субсидування.
20. Які правові методи регулювання ЗЕД Ви знаєте?

2. Практичні завдання

Завдання 2.1.

Установити, які саме терміни (поняття) із запропонованого переліку визначено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Визначення терміна (поняття)	Термін (поняття)
Визначення 1. Найбільш значущим обсягом повноважень за юридичною силою щодо управління економічними процесами в державі, володіє:	1) Кабінет Міністрів України 2) Президент України 3) Верховна Рада
Визначення 2. Найвищий орган, що здійснює державне регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні.	України 4) Митні органи 5) Місцеві ради
Визначення 3. Центральний орган виконавчої влади в Україні.	народних депутатів України та їх виконавчі

<p>Визначення 4. Державний орган зі спеціальним статусом, метою діяльності якого є забезпечення державного захисту конкуренції у підприємницькій діяльності.</p>	<p>органи 6) Митниця 7) Антимонопольний комітет України</p>
<p>Визначення 5. державні установи, які контролюють експортно-імпортні потоки на митному кордоні країни.</p>	
<p>Визначення 6. Суб'єкти ЗЕД, які діють лише через створені ними зовнішньоекономічні комерційні організації, які мають статус юридичної особи України.</p>	
<p>Визначення 7. Державний орган, який безпосередньо забезпечує виконання законодавства України з питань митної справи, справляння податків і зборів</p>	

Завдання 2.2.

**Знайти хибні твердження серед запропонованих.
Пояснити свій вибір.** (позначити «п» або «н»)

1. Регулювання ЗЕД в Україні спрямоване на створення однакових можливостей для усіх суб'єктів ЗЕД.
2. Система регулювання ЗЕД не відповідає реалізації її зовнішньоекономічної політики.
3. Експлуатаційна зовнішньоекономічна політика не використовує зростаючу взаємозалежність країни через лібералізацію економічних відносин
4. Протекціоністська політика - це захист внутрішнього ринку від іноземної конкуренції за допомогою тарифних і нетарифних інструментів.
5. Селективний протекціонізм скерований на захист окремих галузей.
6. Узгодження умов регулювання світогосподарських зв'язків з окремих питань – характерна риса агресивної зовнішньоекономічної політики.

7. Автаркія– політика відособлення країни від економіки інших країн.

8. Ліберальна зовнішньоторговельна політика – це політика обмеження свободи економічних дій.

9. Глобальна лібералізація зовнішньоторговельної політики країни здійснюється у разі вступу до системи ГАТТ-СОТ.

10. Багатостороння лібералізація зумовлена укладанням багатосторонньої угоди про зону вільної торгівлі.

Завдання 2.3.

Заповніть логічну схему

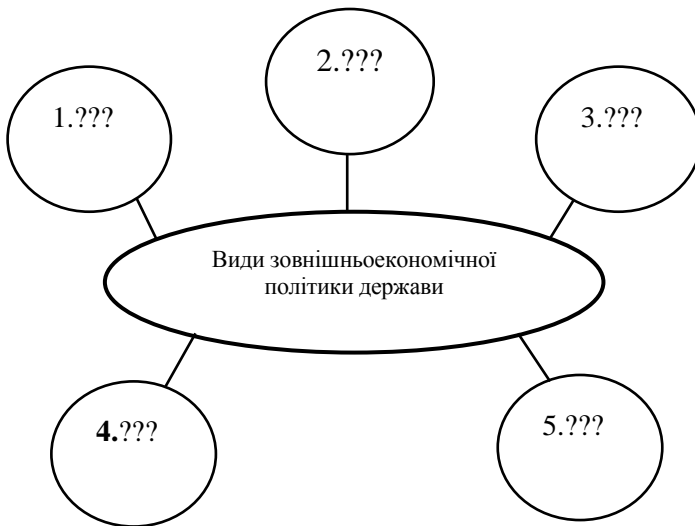

Рис.2.1 – Види зовнішньоекономічної політики держави

Завдання 2.4

Виберіть правильну відповідь

1. Кількісна міра обмеження експорту чи імпорту товару визначеною кількістю або сумою на певний проміжок часу.

- а) квота;
- б) ліцензія;
- в) технічні бар'єри;
- г) державні закупівлі.

2. Національні стандарти якості, економічні вимоги, санітарні обмеження, вимоги до упакування і маркування товарів, вимоги про дотримання ускладнених митних формальностей:

- а) квота;
- б) ліцензія;
- в) технічні бар'єри;
- г) державні закупівлі.

3. Політика держави, яка передбачає, що державні органи і підприємства повинні купувати визначені товари тільки в національних фірм, навіть якщо ці товари дорожчі від імпорту.

- а) квота;
- б) ліцензія;
- в) технічні бар'єри;
- г) державні закупівлі.

4. Погодження на часткову або повну втрату самостійності країни у проведенні економічної політики –це політика?

- а) експлуатаційна;
- б) пасивна;
- в) захисна;
- г) агресивна;
- д) конструктивна.

5. Намагання використати зростаючу взаємозалежність країни, зокрема, через лібералізацію економічних відносин –це політика?

- а) експлуатаційна;
- б) пасивна;
- в) захисна;
- г) агресивна;
- д) конструктивна.

6. Утримання певного рівня економічної автономності країни, зокрема, через введення обмежуючих режимів –це політика?

- а) експлуатаційна;

- б) пасивна;
- в) захисна;
- г) агресивна;
- д) конструктивна.

7. Узгодження умов регулювання світогосподарських зв'язків з окремих питань –це політика?

- а) експлуатаційна;
- б) пасивна;
- в) захисна;
- г) агресивна;
- д) конструктивна.

8. Протекціонізм, скерований проти окремих країн або видів товарів –це форма...протекціонізму?

- а) галузевого;
- б) селективного;
- в)колективного;
- г) прихованого.

9. Протекціонізм, скерований захист окремих галузей (найчастіше -сільського господарства) –це форма...протекціонізму?

- а) галузевого;
- б) селективного;
- в)колективного;
- г) прихованого.

10. Протекціонізм, який проводиться об'єднаннями країн щодо держав, які не входять у ці об'єднання –це форма...протекціонізму?

- а)галузевого;
- б) селективного;
- в) колективного;
- г) прихованого.

11. Діяльність держави щодо встановлення обов'язкових для виконання юридичних норм (правил) поведінки суб'єктів права:

- а) адміністративне регулювання;
- б) регулювання руху капіталу;
- в) правове регулювання;
- г) економічне регулювання.

12. Прямий вплив держави на діяльність суб'єктів ринку, з характерним прямим впливом державного органу або посадових осіб

на дії виконавців через встановлення певних обов'язків, норм поведінки та віддавання команд (наказів, розпоряджень):

- а) адміністративне регулювання;
- б) регулювання руху капіталу;
- в) правове регулювання;
- г) економічне регулювання.

13. Регулювання ЗЕД, зорієнтоване на досягнення поставлених цілей за допомогою притаманних управлінню економічних засобів та стимулів, які впливають на економічні інтереси суб'єктів господарювання:

- а) адміністративне регулювання;
- б) регулювання руху капіталу;
- в) правове регулювання;
- г) економічне регулювання.

14. Комплекс заходів для залучення і використання іноземних інвестицій на території держави та регулювання вивезення інвестицій за кордон:

- а) адміністративне регулювання;
- б) регулювання руху капіталу;
- в) правове регулювання;
- г) економічне регулювання.

15. Система письмових дозволів, які видаються державними органами на експорт та імпорт товарів:

- а) контингентування;
- б) ліцензування;
- в) квотування;
- г) ембарго;
- д) санкції.

16. Обмеження державною владою ввозу товарів певною кількістю або сумою на встановлений період часу:

- а) контингентування;
- б) ліцензування;
- в) квотування;
- г) ембарго;
- д) санкції.

17. Кількісне або вартісне обмеження експортно-імпортних операцій:

- а) контингентування;
- б) ліцензування;
- в) квотування;
- г) ембарго;
- д) санкції.

18. Державна заборона на імпорт-експорт певних товарів, технологій і капіталу у окремі країни:

- а) контингентування;
- б) ліцензування;
- в) квотування;
- г) ембарго;
- д) санкції.

19. Заходи економічного впливу, що застосовуються державою до суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності, що порушили Закон України "Про зовнішньоекономічну діяльність" та пов'язані з ним закони України:

- а) контингентування;
- б) ліцензування;
- в) квотування;
- г) ембарго;
- д) санкції.

20. Експорт товарів за цінами, нижчими від собівартості, чи принаймні, за нижчою ціною, ніж на внутрішньому ринку:

- а) спорадичний демпінг;
- б) постійний демпінг;
- в) хижацький (навмисний) демпінг;
- г) демпінг.

21. Епізодичний продаж несподіваних надлишків товару на світовому ринку за нижчими цінами, ніж на внутрішньому ринку:

- а) спорадичний демпінг;
- б) постійний демпінг;
- в) хижацький (навмисний) демпінг;
- г) демпінг.

22. Довгостроковий продаж товару на світовому ринку за нижчою ціною, ніж на внутрішньому ринку:

- а) спорадичний демпінг;
- б) постійний демпінг;
- в) хижацький (навмисний) демпінг;

23. Тимчасове навмисне зниження експортних цін з метою витиснення конкурентів з ринку і наступного встановлення монопольних цін:

- а) спорадичний демпінг;
- б) постійний демпінг;
- в) хижацький (навмисний) демпінг;
- г) демпінг.

3. Теми рефератів та доповідей

- 3.1. Концепція зовнішньоекономічної політики України на сучасному етапі
- 3.2. Місце України в системі міжнародних економічних зв'язків.
- 3.3. Етапи лібералізації ЗЕД в Україні.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 3.

МИТНО-ТАРИФНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ. ЗАГАЛЬНОДЕРЖАВНІ ПОДАТКИ У СФЕРІ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета заняття: закріплення студентами теоретичних знань з митно-тарифного регулювання та оподаткування у сфері ЗЕД. Засвоєння основних положень митного законодавства, принципів митно-тарифної політики держави. Набуття практичних навичок з визначення фактурної та митної вартості, з розрахунку мита, акцизного збору, податку на додану вартість та інших митних платежів.

1. Контрольні запитання

1. Дайте визначення та розкрийте економічну сутність поняття «мито».
2. Охарактеризуйте поняття «митний тариф», дайте визначення та розкрийте економічну сутність.
3. Назвіть цілі запровадження митного тарифу.
4. Що передбачає тарифне (митне) регулювання?
5. Назвіть принципи митно-тарифної політики держави.
6. Що є головними критеріями при визначенні ставок мита?
7. Якими можуть бути митні тарифи. Що вони передбачають залежно від виду, до якого належать?
8. З яких елементів складається механізм застосування митного тарифу?
9. Розкрийте сутність єдиного митного тарифу.
10. За якими ознаками відбувається класифікація мита? Назвіть їх.
11. Назвіть функції мита. Коротко охарактеризуйте їх.
12. Що таке фактурна вартість. Надайте визначення та коротку характеристику.
13. Охарактеризуйте поняття «митна вартість». Що входить до її складу.
14. Назвіть та дайте коротку характеристику методам визначення митної вартості.
15. Що таке облікова вартість товару?
16. Назвіть головні функції податків у сфері зовнішньоекономічної діяльності.
17. Назвіть види митних платежів.
18. Які платежі входять до складу митних платежів?
19. Розкрийте економічну сутність податку на додану вартість.
20. Що представляє акцизний збір? З чого він стягується?
21. З чого складається єдиний збір у пунктах пропуску?
22. Назвіть види митних зборів.
23. Хто є платниками митних зборів?
24. На яких загальнодержавних принципах здійснюється зовнішньоекономічна діяльність в Україні?

2. Практичні завдання

Завдання 2.1.

Знайти хибні твердження серед запропонованих.
(позначити «п» або «н»)

1. ***Митно-тарифне державне регулювання ЗЕД*** не впливає на економічні інтереси суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності.
2. ***Мито*** – це податок, що стягується у зв'язку із ввозом іноземного товару до країни і при випуску товарів митницями на внутрішній ринок.
3. Митно-тарифна політика держави не передбачає виключної юрисдикції України на її митній території.
4. Митні тарифи є основним засобом митного регулювання.
5. Простий митний тариф забезпечує достатню маневреність у митній політиці та відповідає сучасним умовам боротьби на світовому ринку.
6. Складний митний тариф передбачає дві і більше ставок мита для кожного товару.
7. Для вибору ставки мита не має значення порядок визначення країни походження товару.
8. Позитивною стороною адвалорного мита є те, що воно підтримує однаковий рівень захисту внутрішнього ринку незалежно від коливання цін на товар.
9. При обчисленні митної вартості товарів витрати, зроблені до перетину митного кордону не додаються до фактурної вартості.
10. Ставки Єдиного митного тарифу України відрізняються залежно від форм власності, організації господарської діяльності і територіального розташування.
11. Облікова вартість товару складається з фактурної вартості, витрат по доставці товару, сплачених митних платежів.
12. Митні платежі повинні бути внесені після подачі ВМД (вантажної митної декларації) на розрахунковий рахунок митного органу.
13. З метою стимулювання експорту фірмам-експортерам повертається сума ПДВ (при певних умовах).
14. Акцизний збір не включається до ціни підакцизних товарів.
15. Розмір єдиного збору залежить від виду транспортного засобу, проїзду по території України, габаритів, загальної маси.
16. Митні збори, які нараховуються за вантажною митною декларацією, справляються винятково при першому здійсненні

митного оформлення товарів та інших предметів (далі - товари) за вантажною митною декларацією.

Завдання 2.2.

Визначте правильну відповідь

1. Непрямий податок на споживачів (одержувачів) окремих товарів (продукції), визначених законом як надприбуткові товари:

- а) податок на додану вартість;
- б) єдиний збір у пунктах пропуску;
- в) акцизний збір;
- г) митний збір.

2. Непрямий податок на товари й послуги, який (при певних умовах) повертається фірмам-експортерам з метою стимулювання експорту:

- а) податок на додану вартість;
- б) єдиний збір у пунктах пропуску;
- в) акцизний збір;
- г) митний збір.

3. Податок, до визначення бази оподаткування якого не включаються митні збори:

- а) податок на додану вартість;
- б) єдиний збір у пунктах пропуску;
- в) акцизний збір;
- г) імпортний податок.

4. Податок, який збільшує ціну іноземного товару, ввезеного до країни, і створює різницю в ціні того самого товару на світовому ринку та у межах даної країни:

- а) податок на додану вартість;
- б) єдиний збір у пунктах пропуску;
- в) акцизний збір;
- г) мито.

5. Систематизований перелік ставок мита, яким обкладаються товари та інші предмети, що ввозяться на митну територію України, вивозяться за межі цієї території або переміщуються транзитом по цій території:

- а) податок на додану вартість;
- б) єдиний збір у пунктах пропуску;
- в) акцизний збір;
- г) єдиний митний тариф.

6. Збір, розмір якого залежить від виду транспортного засобу, проїзду по території України, габаритів, загальної маси:

- а) податок на додану вартість;
- б) єдиний збір у пунктах пропуску;
- в) акцизний збір;
- г) єдиний митний тариф.

7. Функція податків у сфері ЗЕД, яка спрямована на поповнення бюджету країни:

- а) регулююча;
- б) фіскальна;
- в) стимулююча.

8. Функція податків у сфері ЗЕД, яка сприяє розвитку національного виробництва:

- а) регулююча;
- б) фіскальна;
- в) стимулююча.

9. Функція податків у сфері ЗЕД, яка сприяє формуванню обсягу та структури експорту, імпорту та споживанню:

- а) регулююча;
- б) фіскальна;
- в) стимулююча.

10. Мито, яке регулює зовнішньоторгові відносини щодо товарів сезонного характеру:

- а) компенсаційне мито;
- б) зрівнювальне мито;
- в) антидемпінгове мито;
- г) сезонне мито.

11. Мито, яке використовується з метою нейтралізації субсидій, наданих державою експортеру для підвищення конкурентоспроможності товарів на ринках збуту:

- а) компенсаційне мито;
- б) зрівнювальне мито;
- в) антидемпінгове мито;
- г) сезонне мито.

12. Мито, що доповнює основне мито з метою вирівнювання цін імпортованих товарів з цінами на товари національного виробництва:

- а) компенсаційне мито;
- б) зрівнювальне мито;
- в) антидемпінгове мито;
- г) сезонне мито.

13. Мито, що застосовується у разі виявлення факту імпорту товару за демпінговими цінами:

- а) компенсаційне мито;
- б) зрівнювальне мито;
- в) антидемпінгове мито;
- г) сезонне мито.

14. Функція мита, спрямована на захист національних товаровиробників від іноземної конкуренції:

- а) регулююча;
- б) фіскальна;
- в) протекціоністська;
- г) балансувальна.

15. Функція мита, спрямована на надходження коштів до бюджету держави:

- а) регулююча;
- б) фіскальна;
- в) протекціоністська;
- г) балансувальна.

16. Функція мита, що сприяє удосконаленню умов доступу національних товарів на зарубіжні ринки та запобіганню небажаному експорту товарів:

- а) регулююча;
- б) фіскальна;
- в) протекціоністська;
- г) балансувальна.

17. Функція мита, що раціоналізує товарну структуру, підтримує оптимальне співвідношення валютних доходів та витрат держави:

- а) регулююча;
- б) фіскальна;
- в) протекціоністська;

г) балансувальна.

18. Складовий елемент фіскальних інструментів, що встановлює одну ставку мита для кожного товару незалежно від країни походження цього товару:

- а) складний митний тариф;
- б) номінальні митні ставки;
- в) реальні (ефективні ставки);
- г) простий митний тариф.

19. Елементи фіскальних інструментів, що вказуються в митному тарифі та дають загальне уявлення про рівень митного оподаткування країни:

- а) складний митний тариф;
- б) номінальні митні ставки;
- в) реальні (ефективні ставки);
- г) простий митний тариф.

20. Елементи фіскальних інструментів, що свідчать про реальний рівень мита на кінцеві товари і розраховуються з урахуванням всіх факторів, які впливають на процес формування митного тарифу:

- а) складний митний тариф;
- б) номінальні митні ставки;
- в) реальні (ефективні) митні ставки;
- г) простий митний тариф.

21. Складовий елемент фіскальних інструментів, що передбачає дві і більше ставок мита для кожного товару:

- а) складний митний тариф;
- б) номінальні митні ставки;
- в) реальні (ефективні ставки);
- г) простий митний тариф.

22. Вартість товарів, що фактично сплачена (підлягає сплаті) або повинна компенсуватися зустрічними поставками товарів і міститься в рахунку-фактурі згідно з умовами зовнішньоекономічної угоди:

- а) митна вартість;
- б) фактурна вартість;**
- в) облікова вартість.

23. Вартість товарів, що складається з фактурної вартості, витрат по доставці товару, сплачених митних платежів:

- а) митна вартість;
- б) фактурна вартість;**
- в) облікова вартість.**

Завдання 2.3.

Розв'язати задачі

Методичні вказівки

Митна вартість товару - ціна, що фактично сплачена або підлягає сплаті за товари та інші предмети, які підлягають митному обкладенню, на момент перетину митного кордону України. При визначенні митної вартості до неї включаються ціна товару, зазначена в рахунку-фактурі, а також такі фактичні витрати, якщо їх не включено до рахунку-фактури, але вони підтверджуються документами:

-на транспортування, навантаження, розвантаження, перевантаження та страхування до пункту перетину митного кордону України;

- комісійні та брокерські;

-плата за використання об'єктів інтелектуальної власності, що належить до даних товарів та інших предметів і яка повинна бути оплачена імпортером (експортером) прямо чи побічно як умова їх ввезення (вивезення).

Визначення митної вартості товарів, які імпортуються в Україну, здійснюється декількома методами, але основним є метод визначення митної вартості товарів за ціною договору щодо товарів, які імпортуються (вартість операції).

Митний збір і мито нараховуються на митну вартість:

Митний збір = Митна вартість × Ставка митного збору.

Мито = Митна вартість × Ставка мита.

Акцизний збір = (Митна вартість + Митний збір + Мито) × Ставка акцизного збору

ПДВ (англ. value added tax, VAT) - непрямий податок на товари й послуги. З метою стимулювання експорту фірмам-експортерам повертається сума ПДВ (при певних умовах). При імпорті ПДВ виступає засобом протекціоністської політики, оскільки його стягнення з імпортованих товарів веде до їхнього подорожчання, підвищуючи тим

самим конкурентоздатність товарів і послуг вітчизняного виробництва. Сучасна формула визначення ПДВ на імпортовані товари включає:

$$\text{ПДВ} = (\text{МВ} + \text{АЗ} + \text{М} + \text{ІП}) * 20\% / 100\%,$$

де МВ – митна вартість;

АЗ – акцизний збір;

М – мито;

ІП – імпортний податок.

Митні збори до визначення бази оподаткування ПДВ не включаються.

Приклад розв'язання задач

Задача 1. Використовуючи дані, наведені в таблиці 1 визначити суму митного збору за перебування кожного з товарів під митним контролем, суму митних платежів та їх питому вагу в кінцевій продажній ціні, якщо ставка мита складає 20%, ставка акцизного збору – 5%, ПДВ – 20%.

Таблиця 3.1.

Характеристика товарів	Товари			
	А	Б	В	Г
Ціна покупки за одиницю, грн.	520	120	1900	2840
Витрати на транспортування одиниці товару до перетину кордону, грн.	120	310	80	310
Комісійні витрати на оформлення одиниці товару, грн.	120	10	540	210
Плата за використання інтелектуальної власності за одиницю товару, грн.	40	70	0	60
Мінімальна митна вартість одиниці товару, встановлена урядом, грн.	400	-	2500	5000
Кількість одиниць товару, які завозяться в Україну, шт.	400	1000	1000	250

До митниці призначення товари прибули 07.08.2024 р. Дата доставки вантажу 10.08.2024р. Власник вантажу надав вантаж до митного оформлення 17.08.2024 р.

Розрахувати:

-платежі, що необхідно сплатити на митниці.

Розрахунки платежів по товару А:

1. Визначаємо митну вартість товару А:

Митна вартість одиниці товару А дорівнює:

$$520+120+120+40=800 \text{ грн.}$$

Митна вартість партії товару А складає:

$$800 \times 400 = 320\,000 \text{ грн.}$$

Далі визначаємо розмір платежів, що будуть сплачені при перетині товару А митного кордону: митний збір, мито, акцизний збір, ПДВ.

Митний збір за перебування товарів під митним контролем в даному випадку не справляється, оскільки партія товарів перебувала на митниці лише 10 днів, а відповідно до чинного законодавства в разі перебування товарів під митним контролем протягом 15 днів митний збір за цей період не справляється.

2. На розраховану митну вартість партії товару А нараховуємо мито:

$$320\,000 \text{ грн.} \times 0,2 = 64\,000 \text{ грн.}$$

3. Визначаємо розмір акцизного збору:

$$(320\,000 + 64\,000) \times 5/100 = 19\,200 \text{ грн.}$$

4. Розраховуємо суму податку на додану вартість:

$$(320\,000 + 64\,000 + 19\,200) \times 0,2 = 80\,640 \text{ грн.}$$

Ціна продажу при перетині партії товарів А митного кордону України складе:

$$320\,000 + 64\,000 + 19\,200 + 80\,640 = 483\,840 \text{ грн.}$$

Тепер визначимо суму платежів, які нараховуються при перетині митного кордону партії товару А, а також їх питому вагу в ціні продажу.

Загальна сума митних платежів = Мито + Акцизний збір + ПДВ:

$$64\,000 + 19\,200 + 80\,640 = 163\,840 \text{ грн.}$$

Питома вага митних платежів = $163\,840 / 483\,840 = 0,338$ або 34%.

Відповідь: ціна продажу при перетині партії товарів А митного кордону України складає 483840 грн., сума митних платежів 163 840 грн., їх питома вага в кінцевій продажній ціні - 34%.

Задачі для самостійного розв'язання

Розрахувати митні платежі, що необхідно сплатити за товари Б, В і Г аналогічно розрахунку митних платежів за партію товарів А, використовуючи дані, наведені в таблиці 1 та попередньо наведені ставки.

I. Розрахунки митних платежів по товару Б:

II. Розрахунки митних платежів по товару В:

III. Розрахунки митних платежів по товару Г:

2. На розраховану митну вартість партії товару Г нараховуємо МИТО:

Задача 2.

Ставка українського імпортного тарифу на закордонний одяг становить 10 %, на тканини — 1 %. Вартість тканин становить 15 % вартості одягу.

Визначити: ефективний рівень тарифу:

- 1) за умов, зазначених вище;
- 2) якщо імпортне мито на готовий одяг зросте до 30 %;
- 3) якщо мито на тканини збільшиться до 10 %;
- 4) якщо мито на одяг зменшиться до 5 %;
- 5) якщо мито на тканини зменшиться до 0,3 %.

Розв'язання.

Ефективні мита – реальний рівень мит на кінцеві товари, розраховані з урахуванням рівня мит на імпортні вузли і деталі цих товарів. Ефективний тариф дорівнює:

$$T_e = \frac{T_n - \sum A_x \cdot T_{im}}{1 - \sum A_x},$$

де T_n – номінальний тариф;

A_x - частка вартості імпортованих компонентів у вартості кінцевого продукту;

T_{im} - номінальна ставка тарифу на імпортовані компоненти.

3. Ситуації для обговорення в аудиторії (висловлення студентами власного погляду):

Ситуація 1. Автомобільне колесо коштує в Україні 100,00 дол. США, у Латвії – 80,00 дол., у Молдові – 60,00 дол. Зовнішня торгівля України за даною товарною групою не впливає на рівень світових цін.

З урахуванням додаткових умов визначити:

1) В Україні вводиться 100-відсотковий адвалерний тариф на імпорт коліс із Молдови та Латвії. Чи буде Україна продовжувати імпортувати колеса?

2) Якщо після цього Україна утворить митний союз з Молдовою, чи буде вона сама виробляти колеса або імпортуватиме їх?

3) Який ефект – створення торгівлі чи відхилення торгівлі – виникає при заснуванні митного союзу між Україною і Молдовою?

4) Припустимо тепер, що в Україні вводиться 50-відсотковий адвалерний тариф на імпорт коліс із Молдови та Латвії. Чи буде Україна продовжувати імпортувати колеса?

5) Якщо тепер Україна утворить митний союз з Латвією, чи буде вона сама продукувати колеса або імпортуватиме їх?

6) Який ефект – створення торгівлі чи відхилення торгівлі – виникає при заснуванні митного союзу між Україною та Латвією?

Ситуація 2. Компресор для пасажирського вагону коштує в Україні 15 000,00 євро, у Германії — 14 320,00 євро, у Польщі – 13 750,00 євро. Зовнішня торгівля України за даною товарною групою не впливає на рівень світових цін.

З урахуванням додаткових умов визначити.

1) В Україні вводиться 40-відсотковий адвалерний тариф на імпорт компресорів із Польщі та Германії. Чи буде Україна продовжувати імпортувати компресори?

2) Якщо після цього Україна утворить митний союз з Польщею, чи буде вона сама виробляти компресори або імпортуватиме їх?

3) Який ефект – створення торгівлі чи відхилення торгівлі – виникає при застосуванні митного союзу між Україною і Польщею?

4) Припустимо тепер, що в Україні ціна на компресори впаде до 14 000,00 євро за одиницю. Чи буде Україна продовжувати імпортувати компресори?

4. Теми доповідей та рефератів

1. Антидемпінгове законодавство України: приклади застосування.

2. Застосування антидемпінгового законодавства проти

українських підприємств країнами світу.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 4. ВАЛЮТНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ЗОВНІШНЬО-ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета заняття: закріплення студентами теоретичних знань щодо сутності валютного регулювання в Україні, як одної з основних складових регулювання ЗЕД. Осмислення сутності понять «валютні ринки і валютні курси». Набуття студентами практичних навичок в застосуванні інструментів регулювання валютних операцій в зовнішньо-економічній діяльності.

1.Контрольні питання

- 1.Що входить до складу валютних цінностей?
- 2.Дайте визначення поняттю «національна валюта».
- 3.Розкрийте сутність поняття «конвертованість валюти», надайте коротку характеристику.
- 4.Що називається «валютним курсом»? Що собою становлять крос-курси?
5. Надайте визначення поняттю «валютний ринок».
- 6.Які види валютного котирування вам відомі, охарактеризуйте їх.
7. Назвіть основних учасників валютного ринку, коротко охарактеризуйте їх.
8. Надайте характеристику центральним і комерційним банкам, як учасникам валютного ринку.
9. Що собою становлять валютні операції? Як поділяються валютні операції за умовами проведення?
- 10.Надайте характеристику ф'ючерсним операціям.
- 11.Розкрийте сутність опціонних операцій.
12. Назвіть і коротко охарактеризуйте економічні інструменти валютного регулювання.
- 13.Що таке валютні резерви, розкрийте їх сутність.
14. Назвіть і охарактеризуйте базові режими обмінних курсів.

15. Розкрийте сутність політики девальвації та ревальвації валют.
16. Що передбачають адміністративні інструменти валютної політики?
17. Назвіть суб'єкти валютного регулювання в Україні.
18. Надайте визначення поняттю «дисконтна політика».
19. Що таке валютні резерви?
20. Назвіть суб'єкти валютного регулювання в Україні.

2. Практичні завдання

Завдання 2.1.

До кожного з перелічених визначень доберіть відповідний термін або поняття:

1. Платіжний засіб на території країни, яка його емітує-
2. Здатність національної валюти обмінюватися на валюти інших країн та міжнародні платіжні засоби –
3. Співвідношення обміну двох грошових одиниць, тобто ціна однієї валюти, виражена в іншій валюті–
4. Котирування двох іноземних валют, жодна з яких не є національною валютою учасника угоди –
5. Сукупність конверсійних і депозитно-кредитних операцій в іноземних валютах, що здійснюються між учасниками валютного ринку по ринковому курсу або відсотковій ставці –
6. Установи, в функцію яких входить управління валютними резервами, проведення валютних інтервенцій, що виявляють вплив на рівень обмінного курсу, а також регулювання рівня процентних ставок
7. Установи, в функцію входить зведення продавця і покупця іноземної валюти й здійснення між ними конверсійної або позичково-депозитної операції –
8. Угоди з купівлі-продажу у майбутньому за раніше обумовленим курсом, які укладаються на біржових ринках-
9. Угоди, що дають право (але не зобов'язання) одному учаснику угоди купувати або продати відповідну кількість валюти за фіксованим курсом протягом визначеного часу, тоді як другий учасник за грошову

премію зобов'язується за необхідністю забезпечити реалізацію цього права при продажу або купівлі валюти за договірною ціною-

10. Сукупність методів і важелів, що були розроблені спеціально для регулювання валютних відносин в країні-

Завдання 2.2.

Установити, які саме терміни (поняття) із запропонованого переліку визначено в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1

Визначення терміна (поняття)	Термін (поняття)
Визначення 1. Валютна операція за договором, умови якого передбачають виконання цієї операції в день укладення договору.	1) Спот
Визначення 2. Валютна операція за договором, умови якого передбачають виконання цієї операції в перший робочий день після дня укладення договору	2) Тод
Визначення 3. Валютна операція за договором, умови якого передбачають виконання цієї операції на другий робочий день після дня укладення договору	3) Том
Визначення 4. Офіційні запаси іноземної валюти, що перебувають у центральному банку, в банківських установах інших країн та міжнародних валютно-кредитних організаціях планування	4) Плаваючий валютний курс
Визначення 5. Валютний курс, що формується під впливом попиту і пропозиції на валютному ринку.	5) Фіксований режим валютного курсу
Визначення 6. Валютний курс, який передбачає офіційне встановлення курсу з подальшим його підтриманням на певному незмінному рівні	6) Ревальвація валюти
Визначення 7. Зміщення офіційного курсу національної валюти по відношенню до	7) Валютні резерви

Завдання 2.3.

Знайти хибні твердження серед запропонованих. (позначити «п» або «н»)

1. *Валютні обмеження* – це сукупність регулятивних заходів, які передбачають встановлення законодавчих або нормативних правил щодо заборони, лімітування і регламентації операцій резидентів і нерезидентів з валютою і валютними цінностями.

2. *Девальвація валюти* – це цілеспрямовані дії відповідних інституційних структур, які мають на меті зміцнити курс національної валюти по відношенню до іноземних валют.

3. *Політика відкритого ринку* не передбачає регулювання грошової маси в країні шляхом проведення центральним банком операцій з державними цінними паперами з метою впливу на ресурсну базу банків.

4. *Дисконтна політика* – це система заходів центрального банку щодо встановлення і періодичної зміни ставки рефінансування з метою впливу на динаміку валютного курсу, стан платіжного балансу і рух капіталів, а також динаміку кредитних вкладень, грошової маси і цін.

5. *Фіксований режим валютного курсу* передбачає офіційне встановлення курсу без подальшого його підтримання на певному незмінному рівні.

6. *Ревальвація валюти* – це зміцнення офіційного курсу національної валюти по відношенню до інших валют.

7. В функцію валютних брокерських фірм не входить зведення продавця і покупця іноземної валюти.

8. *Плаваючий валютний курс* – це курс, що формується під впливом попиту і пропозиції на валютному ринку.

9. Для укріплення обмінного курсу національної валюти центральний банк продає іноземну валюту, а для його послаблення – скуповує її на ринку.

10. «Своп» – операція за договором, умови якого передбачають тільки купівлю іноземної валюти зі зворотним її продажем на певну дату в майбутньому.

Завдання 2.4.

Визначте правильну відповідь

1. Фінансові установи, які проводять основний обсяг валютних операцій та акумулюють (через операції з клієнтами) сукупні потреби ринку у валютних конверсіях, а також у залученні/розміщенні коштів і виходять з ними на інші банки;

- а) фірми, що здійснюють зовнішньоторговельні операції;
- б) комерційні банки;
- в) центральні банки;
- г) валютні біржі.

2. Фінансові установи, в функцію яких входить управління валютними резервами, проведення валютних інтервенцій, що виявляють вплив на рівень обмінного курсу, а також регулювання рівня процентних ставок по вкладенням у національній валюті.

- а) фірми, що здійснюють зовнішньоторговельні операції;
- б) комерційні банки;
- в) центральні банки;
- г) валютні біржі.

3. Фірми, що беруть участь у міжнародній торгівлі, утримують постійний попит на іноземну валюту (імпортери) і пропозиції іноземної валюти (експортери), а також розміщують вільні валютні залишки в короткострокові депозити.

- а) фірми, що здійснюють зовнішньоторговельні операції;
- б) комерційні банки;
- в) центральні банки;
- г) валютні біржі.

4. Фірми, в функцію яких входить зведення продавця і покупця іноземної валюти й здійснення між ними конверсійної або позичково-депозитної операції.

- а) фірми, що здійснюють зовнішньоторговельні операції;
- б) комерційні банки;
- в) центральні банки;

г) валютні брокерські біржі.

4. Фірми, в функцію яких входить зведення продавця і покупця іноземної валюти й здійснення між ними конверсійної або позичково-депозитної операції.

- а) фірми, що здійснюють зовнішньоторговельні операції;
- б) комерційні банки;
- в) центральні банки;
- г) валютні брокерські біржі.

5. Валютна операція за договором, умови якого передбачають виконання цієї операції в день укладення договору;

- а) «СВОП»
- б) «СПОТ»
- в) «ТОМ»
- г) «ТОД»

6. Валютна операція за договором, умови якого передбачають виконання цієї операції в перший робочий день після дня укладення договору;

- а) «СВОП»
- б) «СПОТ»
- в) «ТОМ»
- г) «ТОД»

7. Валютна операція за договором, умови якого передбачають виконання цієї операції на другий робочий день після дня укладення договору;

в день укладення договору;

- а) «СВОП»
- б) «СПОТ»
- в) «ТОМ»
- г) «ТОД»

8. Валютна операція за договором, умови якого передбачають купівлю (продаж, обмін) іноземної валюти зі зворотним її продажем (купівлею, обміном) на певну дату в майбутньому з фіксацією умов цих операцій (курсів, обсягів, дат валютування тощо) під час укладення договору;

- а) «СВОП»
- б) «СПОТ»
- в) «ТОМ»

г) «тод»

9. Режим валютного курсу, що передбачає офіційне встановлення курсу з подальшим його підтриманням на певному незмінному рівні.

- а) форвард;
- б) фіксований режим;
- в) плаваючий режим;
- г) змішаний режим.

10. Режим валютного курсу, що формується під впливом попиту і пропозиції на валютному ринку.

- а) форвард;
- б) фіксований режим;
- в) плаваючий режим;
- г) змішаний режим.

11. Режим валютного курсу, що запроваджуються з метою стимулювання або стримування певних видів чи напрямів зовнішньоекономічної діяльності чи фінансово-кредитної політики держави та передбачає поєднання двох зазначених підходів.

- а) форвард;
- б) фіксований режим;
- в) плаваючий режим;
- г) змішаний режим.

12. Здатність національної валюти обмінюватися на валюти інших країн та міжнародні платіжні засоби:

- а) валютні цінності;
- б) валютний курс;
- в) конвертованість;
- г) крос-курси.

13. Котирування двох іноземних валют, жодна з яких не є національною валютою учасника угоди, що встановлює курс:

- а) валютні цінності;
- б) валютний курс;
- в) конвертованість;
- г) крос-курси.

14. Співвідношення обміну двох грошових одиниць, тобто ціна однієї валюти, виражена в іншій валюті:

- а) валютні цінності;
- б) валютний курс;

- в) конвертованість;
- г) крос-курси.

15. Цілеспрямовані дії відповідних інституційних структур, які мають на меті послабити курс національної валюти по відношенню до іноземних валют:

- а) ревальвація валюти;
- б) девальвація валюти;
- в) адміністративні інструменти;
- г) валютні обмеження.

16. Інструменти валютної політики, які передбачають сукупність заходів з нормативно-правового регулювання різноманітних аспектів функціонування валютного ринку країни:

- а) ревальвація валюти;
- б) девальвація валюти;
- в) адміністративні інструменти;
- г) валютні обмеження.

17. Зміцнення офіційного курсу національної валюти по відношенню до інших валют:

- а) ревальвація валюти;
- б) девальвація валюти;
- в) адміністративні інструменти;
- г) валютні обмеження.

18. Сукупність регулятивних заходів, які передбачають встановлення законодавчих або нормативних правил щодо заборони, лімітування і регламентації операцій резидентів і нерезидентів з валютою і валютними цінностями:

- а) ревальвація валюти;
- б) девальвація валюти;
- в) адміністративні інструменти;
- г) валютні обмеження.

19. Інструмент непрямого впливу, дія якого полягає у зміні центральним банком норми, в межах якої комерційні банки зобов'язані частину залучених коштів зберігати на рахунках у центральному банку:

- а) дисконтна політика;
- б) політика обов'язкових резервів;
- в) політика відкритого ринку.

20. Інструмент непрямого впливу, дія якого відбувається як система заходів центрального банку щодо встановлення і періодичної зміни ставки рефінансування з метою впливу на динаміку валютного курсу, стан платіжного балансу і рух капіталів:

- а) дисконтна політика;
- б) політика обов'язкових резервів;
- в) політика відкритого ринку.

21. Інструмент непрямого впливу, дія якого передбачає регулювання грошової маси в країні шляхом проведення центральним банком операцій з державними цінними паперами з метою впливу на ресурсну базу банків:

- а) дисконтна політика;
- б) політика обов'язкових резервів;
- в) політика відкритого ринку.

Завдання 2.5.

Розв'язати задачі

(Методичні вказівки надані в практичному занятті № 3)

Задача 1. Підприємство 10-го вересня ц.р. ввезло в Україну імпортований підакцизний товар з Польщі, митна вартість якого склала 8000 дол. США. Мито, сплачене при ввезенні товару, склало 2 %, митні збори - 0,2 %. Акцизний збір становить 30 % та стягується з митної вартості товару. Імпортований податок складає 10%. Курс НБУ на цю дату - 39,50 грн./дол. США.

Розрахувати платежі, що необхідно сплатити на митниці.

Розв'язання:

Виходячи з викладеного розрахуємо платежі, що необхідно сплатити на митниці:

1) Митна вартість = 8000 дол. США × 39,50 грн./дол. США = 316000,00 грн.

2) Митні збори = 316 000,00 грн. × 0,2 % / 100 % = 632,00 грн.

3) Мито = 316 000,00 грн. × 2 % / 100 % = 6 320,00 грн.

4) Акцизний збір = 316 000,00 грн. × 30 % / 100 % = 94 800,00 грн.

5) Імпортний податок = 316 000,00 грн. × 10% / 100 % = 31 600,00 грн.

6) ПДВ = (316 000,00 грн. + 94 800,00 грн. + 6 320,00 грн. + 31 600,00 грн.) × 20 % / 100 % = 89 744,00 грн.

Задача 2. Підприємство в березні ц.р. ввезло в Україну імпортний підакцизний товар з Германії, вартість якого за рахунком-фактурою склала 15 325,00 євро. За транспортування, навантаження, розвантаження, перевантаження та страхування до пункту перетину митного кордону України підприємство-імпортер сплатило 2015,00 євро. Комісійні та брокерські витрати склали 623,00 євро. Плата за використання об'єктів інтелектуальної власності 1500,00 євро. Мито, сплачене при ввезенні товару, склало 3 %, митні збори - 0,2 %. Акцизний збір становить 20 % та стягується з митної вартості товару. Імпортний податок складає 10%. Курс НБУ на цю дату - 45,00 грн./євро

Розрахувати платежі, що необхідно сплатити на митниці.

Розв'язання:

3. Теми доповідей та рефератів

1. Міжнародний валютний ринок. Проблеми та перспективи.
2. Основні види валютних операцій.
3. Інструменти валютного регулювання

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 5.

ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНІ, ПОСЕРЕДНИЦЬКІ, ОРЕНДНІ ОПЕРАЦІЇ НА ЗОВНІШНІХ РИНКАХ.

Мета заняття: засвоєння студентами теоретичних знань з поняття сутності і класифікації операцій в сфері ЗЕД; з особливостей вибору міжнародного ринку і контрагента угоди. Закріплення базових знань щодо ролі лізингу у міжнародній господарській практиці.

1. Контрольні питання

1. Як відбувається пошук та вибір зарубіжного партнера?
2. Які операції в сфері ЗЕД вам відомі?
3. Охарактеризуйте сутність посередницьких операцій у ЗЕД.

4. В чому полягає сутність діяльності агентів-представників, брокерів, маклерів?
5. Означте особливості угоди комісії та угоди консигнації.
6. В чому суть агентської повіреної операції?
7. Хто такі дистриб'ютори і в чому сутність їхньої діяльності?
8. Особливості міжнародних орендних операцій.
9. Назвіть економічні мотиви застосування лізингу.
10. За якими ознаками класифікуються сучасні види міжнародного лізингу?
11. Як відбувається пошук та вибір зарубіжного партнера?
12. Які операції в сфері ЗЕД вам відомі?
13. Охарактеризуйте сутність посередницьких операцій у ЗЕД.
14. В чому полягає сутність діяльності агентів-представників, брокерів, маклерів?
15. Означте особливості угоди комісії та угоди консигнації.
16. В чому суть агентської повіреної операції?
17. Хто такі дистриб'ютори і в чому сутність їхньої діяльності?
18. Особливості міжнародних орендних операцій.
19. Назвіть економічні мотиви застосування лізингу.
20. За якими ознаками класифікуються сучасні види міжнародного лізингу?

2. Практичні завдання

Завдання 2.1.

Знайти хибні твердження серед запропонованих.

(позначити «п» або «н»)

1. За надання посередницьких послуг, брокери одержують винагороду (брокеридж) у розмірі, як правило, 2-3% від обсягів реалізації.
2. Комісіонери за дорученням експортера здійснюють торговельні операції за власний рахунок, але від імені експортера.
3. Сутність операцій консигнації полягає в тому, що експортер (консигнант) доручає посереднику (консигнатору) реалізацію товару зі складу останнього протягом встановленого періоду.
4. Відносини між принципалом і агентом регулюються агентською угодою, що по своїй суті є договором доручення.

5. Дистриб'ютор не може здійснювати звичайний перепродаж товару.

6. Дистриб'юторські агентські угоди для принципала вигідні тому, що дають можливість виходу на нові ринки і забезпечують рекламу його товару на цих ринках.

7. Угода про *просте агентство* надає право посереднику збувати на обумовленій території певну номенклатуру товарів принципала і одержувати від нього винагороду.

8. Рейтинг (renting) – короткострокова оренда – на строк від декількох годин до одного року з передачею права власності на майно орендарю.

9. Хайринг (hiring) – середньострокова оренда, яка передбачає укладання орендної угоди строком від одного до 2-3 років без передачі права власності на майно орендарю;

10. Лізинг (leasing) – довгострокова оренда, яка передбачає здачу майна в оренду на 3-5 років і більше

11. Оренда не зберігає за орендодавцем право власності на здане майно.

Завдання 2.2.

Установити, які саме терміни (поняття) із запропонованого переліку визначено в таблиці 5.1.

Таблиця 5.1

Визначення	Термін (поняття)
Визначення 1. Операції, в яких орендодавець та орендар є резидентами різних країн.	1) Брокери (німецькою – маклери)
Визначення 2. Операції, пов'язані з купівлею-продажем товарів, що виконуються за дорученням виробників або споживачів товарів незалежним від них торговим посередником	2) Комісіонери 3) Міжнародний фінансовий лізинг 4) Торгово-посередницькі операції
Визначення 3. Суб'єкти міжнародного торгового посередництва, які представляють інтереси експортера на ринку	5) Торговельні агенти-представники
Визначення 4. Посередники, що встановлюють контакти між продавцем і	

покупцем та не виступають як одна зі сторін в угоді купівлі-продажу та діють на підставі доручення.	б) Операції консигнації. 7) Дистриб'ютори 8) Оренда 9) Лізинг 10) агентська повірена операція
Визначення 5. Посередники, які за дорученням експортера здійснюють торговельні операції за його рахунок, але від свого імені.	
Визначення 6. Комісійні операції, сутність яких полягає в тому, що експортер доручає посереднику реалізацію товару зі складу останнього протягом встановленого періоду.	
Визначення 7. Торгово-посередницька операція, за якою одна сторона доручає іншій стороні виконати дії, пов'язані з продажем чи покупкою товарів, а також з пошуком замовників або виконавців певних послуг на визначеній території в узгоджений період за рахунок і від імені замовника	
Визначення 8. Торговельні посередники, що здійснюють діяльність від свого імені і за власний рахунок	
Визначення 9. Фінансово-комерційна операція з надання однією стороною іншій стороні у тимчасове володіння та користування або у виключне користування на встановлений термін майна за певну винагороду на основі угоди.	
Визначення 10. Довгострокова оренда, яка передбачає здачу майна в оренду на 3-5 років і більше.	

Завдання 2.3

Виберіть правильну відповідь

1. Суб'єкти міжнародного торгового посередництва, які представляють інтереси експортера на ринку, здійснюють маркетингові дослідження, збирають та аналізують інформацію

щодо різного роду законодавчих і технічних вимог, допомагають у переговорах та укладанні контрактів тощо:

- а) брокери;
- б) торговельні агенти-представники;
- в) комісіонери;
- г) консигнатори.

2. Суб'єкти міжнародного торгового посередництва, які є посередниками, що встановлюють контакти між продавцем і покупцем товару чи послуги і не виступають як одна зі сторін в угоді купівлі-продажу та діють на підставі доручення.

- а) брокери;
- б) торговельні агенти-представники;
- в) комісіонери;
- г) консигнатори.

3. Суб'єкти міжнародного торгового посередництва, які за дорученням експортера здійснюють торговельні операції за його рахунок, але від свого імені:

- а) брокери;
- б) торговельні агенти-представники;
- в) комісіонери;
- г) консигнатори.

4. Суб'єкти міжнародного торгового посередництва, які не купують товар, а продають його від свого імені і здійснюють платежі експортеру по мірі реалізації товару:

- а) брокери;
- б) торговельні агенти-представники;
- в) комісіонери;
- г) консигнатори.

5. Зовнішньоекономічна операція, суть якої полягає в тому, що одна сторона доручає іншій стороні виконати дії, пов'язані з продажем чи покупкою товарів, а також з пошуком замовників або виконавців певних послуг на визначеній території в узгоджений період за рахунок і від імені експортера:

- а) угода про просте агентство;
- б) агентська повірена операція;
- в) дистриб'юторські агентські угоди;
- г) договір про агентство з правом «першої руки»;
- д) угода про надання агенту монопольного права.

6. Зовнішньоекономічні угоди, вигідні для еспортера тому, що дають можливість виходу на нові ринки і забезпечують рекламу його товару на цих ринках протягом декількох років, оскільки укладаються з фірмами, що мають власну збутову мережу чи кошти на її створення;:

- а) угода про просте агентство;
- б) агентська повірена операція;
- в) дистриб'юторські агентські угоди;
- г) договір про агентство з правом «першої руки»;
- д) угода про надання агенту монопольного права.

7. Зовнішньоекономічна угода, яка надає право посереднику збувати на обумовленій території певну номенклатуру товарів принципала і фіксує зобов'язання принципала не продавати самостійно або через інших посередників товари на цьому ринку на більш сприятливих комерційних умовах, ніж ті, що були обумовлені в угоді:

- а) угода про просте агентство;
- б) агентська повірена операція;
- в) дистриб'юторські агентські угоди;
- г) договір про агентство з правом «першої руки»;
- д) угода про надання агенту монопольного права.

8. Зовнішньоекономічна угода, за якою принципал зобов'язаний спочатку запропонувати товар агенту і лише після його відмови може продавати товар на цьому ринку самостійно або через інших посередників без виплати винагороди агенту:

- а) угода про просте агентство;
- б) агентська повірена операція;
- в) дистриб'юторські агентські угоди;
- г) договір про агентство з правом «першої руки»;
- д) угода про надання агенту монопольного права.

9. Зовнішньоекономічна угода, за якою принципал зобов'язаний спочатку запропонувати товар агенту і лише після його відмови може продавати товар на цьому ринку самостійно або через інших посередників без виплати винагороди агенту:

- а) угода про просте агентство;
- б) агентська повірена операція;
- в) дистриб'юторські агентські угоди;
- г) договір про агентство з правом «першої руки»;

д) угода про надання агенту монопольного права.

10. Короткострокова оренда – на строк від декількох годин до одного року без передачі права власності на майно орендарю:

- а) лізинг;
- б) хайринг;
- в) рейтинг;
- г) оренда.

11. Довгострокова оренда, яка передбачає здачу майна в оренду на 3-5 років і більше;:

- а) лізинг;
- б) хайринг;
- в) рейтинг;
- г) оренда.

11. Середньострокова оренда, яка передбачає укладання орендної угоди строком від одного до 2-3 років без передачі права власності на майно орендарю:

- а) лізинг;
- б) хайринг;
- в) рейтинг;
- г) оренда.

12. Фінансово-комерційна операція з надання однією стороною (власником майна) іншій стороні у тимчасове володіння та користування або у виключне користування на встановлений термін майна за певну винагороду

- а) лізинг;
- б) хайринг;
- в) рейтинг;
- г) оренда.

3.Теми доповідей та рефератів

1.Право підписання зовнішньоторговельних контрактів за законодавством України

2.Обставини, що відносяться до форс-мажорних.

3.Міжнародні вимоги до договорів купівлі-продажу.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 6

ОРГАНІЗАЦІЯ, ТЕХНІКА ПІДГОТОВКИ, СТРУКТУРА І ЗМІСТ МІЖНАРОДНИХ КОНТРАКТІВ КУПІВЛІ-ПРОДАЖУ.

Мета заняття: засвоєння студентами теоретичних знань щодо особливостей вибору міжнародного ринку і контрагента контракту.

Набуття практичних навичок із здійснення ділових переговорів у ЗЕД. Закріплення базових знань та набуття практичних навичок з укладання основних статей типового договору міжнародної купівлі-продажу.

1. Контрольні питання

1. Назвіть фактори, які важливо враховувати при виборі зарубіжного партнера.
2. Основні способи встановлення контактів з потенційним партнером.
3. Міжнародні правила укладання торгових контрактів.
4. Що вам відомо щодо Конвенції ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів (Віденська конвенція)?
5. Яка мета розробки нової Гаагської конвенції?
6. Основні статті типового договору міжнародної купівлі-продажу.
7. Що повинно бути визначено у розділі договору «Предмет договору (контракту)»?
8. Що повинна відображати технологічна схема переробки товару?
9. Назвіть базисні умови поставки товарів (приймання-здавання виконаних робіт або послуг).
10. Що визначає розділ «Умови платежів»?

2. Практичні завдання

Завдання 2.1.

***Знайти хибні твердження серед запропонованих.
(позначити «п» або «н»)***

1. Тверда оферта робиться продавцем на певну партію товару лише одному можливому покупцеві із зазначенням терміну, протягом якого продавець пов'язаний своєю пропозицією.

2. Вільна оферта - це пропозиція, що робиться на партію товарів одному покупцеві

3. Якщо ініціатива придбання товару належить покупцеві, тоді він розсилає замовлення, що має силу твердої оферти.

4. Місцем укладання договору за законодавством більшості країн не може вважатися місце одержання акцепту.

5. Зазвичай переговори проходять на території менш зацікавленого партнера.

6. Найбільш важливими факторами, якими необхідно керуватися при виборі контрагента, є репутація підприємства і його продукції.

7. Для ведення переговорів завжди застосовуються технічні засоби.

8. Незгода покупця хоча б із однією умовою рівнозначна його відмові.

9. Вільна оферта не розсилається покупцям товарів масового попиту.

10. Комерційні переговори проводяться зазвичай торговими агентами (менеджерами з продажу).

Завдання 2.2.

Доповнити відсутнє в таблиці 6.1

Таблиця 6.1

Термін або поняття	Характеристика терміну або поняття
	Кількісні показники діяльності, масштаб операцій, ступінь платоспроможності тощо.
Оферта	Оферта, яка робиться продавцем на певну партію товару лише одному можливому покупцеві із зазначенням терміну, протягом якого продавець пов'язаний своєю пропозицією

Вільна оферта	
	Матеріально оформлена угода двох або більше суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності їх іноземних контрагентів, та спрямована на встановлення, зміну або припинення їх взаємних прав та обов'язків у зовнішньоекономічній діяльності.
	Конвенція про право, яке застосовується до договорів міжнародної купівлі-продажу.
Операції, пов'язані з придбанням та подальшим перепродажем товарів за кордоном	
	Операції, які пов'язані з купівлею-продажем товарів, що виконуються за дорученням виробників або споживачів товарів незалежним від них посередником.

Завдання 2.3

Виберіть правильну відповідь

1. Більшість контрактів укладаються завдяки:

- а) використання технічних засобів (телефон, Інтернет, факс);
- б) листування;
- в) особистим зустрічам.

2. Важливу роль в уніфікації порядку укладання і виконання договору міжнародної купівлі-продажу відіграє:

- а) використання технічних засобів (телефон, Інтернет, факс);
- б) конференції ООН;
- в) Гаагська конвенція.

3. Розділ типового договору міжнародної купівлі-продажу, який містить відомості про те, за яких випадків умови договору (контракту) можуть бути не виконані сторонами:

- а) 7-умови платежів;

- б) 3-предмет договору (контракту);
- в) 2-преамбула;
- г) 5- базисні умови поставки товарів;
- д) 11- санкції та рекламації;
- е) 8- умови приймання-здавання товару (робіт, послуг);
- є) 10- форс-мажорні обставини.

4. Розділ типового договору міжнародної купівлі-продажу, в якому зазначається повне найменування сторін – учасників зовнішньоекономічної операції, під якими вони офіційно зареєстровані, із зазначенням країни, скорочене визначення сторін як контрагентів:

- а) 7-умови платежів;
- б) 3-предмет договору (контракту);
- в) 2-преамбула;
- г) 5- базисні умови поставки товарів;
- д) 11- санкції та рекламації;
- е) 8- умови приймання-здавання товару (робіт, послуг);
- є) 10- форс-мажорні обставини.

5. Розділ типового договору міжнародної купівлі-продажу, в якому визначається, який товар (роботи, послуги) один з контрагентів зобов'язаний поставити (здійснити) іншому із зазначенням точного найменування, марки, сорту або кінцевого результату роботи, що виконується:

- а) 7-умови платежів;
- б) 3-предмет договору (контракту);
- в) 2-преамбула;
- г) 5- базисні умови поставки товарів;
- д) 11- санкції та рекламації;
- е) 8- умови приймання-здавання товару (робіт, послуг);
- є) 10- форс-мажорні обставини.

6. Розділ типового договору міжнародної купівлі-продажу, в якому зазначається вид транспорту та базисні умови поставки:

- а) 7-умови платежів;
- б) 3-предмет договору (контракту);
- в) 2-преамбула;
- г) 5- базисні умови поставки товарів;
- д) 11- санкції та рекламації;

- е) 8- умови приймання-здавання товару (робіт, послуг);
- є) 10- форс-мажорні обставини.

7. Розділ типового договору міжнародної купівлі-продажу, який визначає валюту платежу, спосіб, порядок та строки фінансових розрахунків та гарантії виконання сторонами взаємних платіжних зобов'язань:

- а) 7-умови платежів;
- б) 3-предмет договору (контракту);
- в) 2-преамбула;
- г) 5- базисні умови поставки товарів;
- д) 11- санкції та рекламації;
- е) 8- умови приймання-здавання товару (робіт, послуг);
- є) 10- форс-мажорні обставини.

8. Розділ типового договору міжнародної купівлі-продажу, який встановлює порядок застосування штрафних санкцій, відшкодування збитків та пред'явлення рекламацій у зв'язку з невиконанням або неналежним виконанням одним із контрагентів своїх зобов'язань:

- а) 7-умови платежів;
- б) 3-предмет договору (контракту);
- в) 2-преамбула;
- г) 5- базисні умови поставки товарів;
- д) 11- санкції та рекламації;
- е) 8- умови приймання-здавання товару (робіт, послуг);
- є) 10- форс-мажорні обставини.

9. Розділ типового договору міжнародної купівлі-продажу, в якому визначаються строки та місце фактичної передачі товару, перелік товаросупровідних документів:

- а) 7-умови платежів;
- б) 3-предмет договору (контракту);
- в) 2-преамбула;
- г) 5- базисні умови поставки товарів;
- д) 11- санкції та рекламації;
- е) 8- умови приймання-здавання товару (робіт, послуг);
- є) 10- форс-мажорні обставини.

10. Технічні засоби для ведення переговорів застосовуються в випадках:

- а) контрагенти розшташовані в одному місті;
- б) країни контрагентів розташовані далеко одна від одної;
- в) підприємства добре знають одне одного і підтримують довгострокові контакти.

3. ПИТАННЯ ДЛЯ ОБГОВОРЕННЯ В АУДИТОРІЇ

3.1. Розгляд основних розділів типового договору міжнародної купівлі-продажу

1. Назва, номер договору (контракту), дата та місце його укладення.
2. Преамбула.
3. Предмет договору (контракту)
4. Кількість та якість товару (обсяги виконання робіт, надання послуг).
5. Базисні умови поставки товарів (приймання-здавання виконаних робіт або послуг)
6. Ціна та загальна вартість договору (контракту)
7. Умови платежів
8. Умови приймання-здавання товару (робіт, послуг)
9. Упаковка та маркування
10. Форс-мажорні обставини
11. Санкції та рекламації
12. Урегулювання спорів у судовому порядку
13. Місцезнаходження (місце проживання), поштові та платіжні реквізити сторін.

4. Теми доповідей та рефератів

1. Зовнішньоторговельний контракт та форми його укладання.
2. Класифікація умов контракту за їх обов'язковістю.
3. Особливості укладання зовнішньоекономічних договорів.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 7

ОСНОВНІ ЦІНИ ЗОВНІШНЬОТОРГІВЕЛЬНИХ КОНТРАКТІВ ТА ОСНОВНІ ФОРМИ МІЖНАРОДНИХ РОЗРАХУНКІВ.

Мета заняття: засвоєння студентами теоретичних знань з поняття особливостей зовнішньоторговельної цінової політики; сутності основних цін зовнішньоторгівельних контрактів та основних форм міжнародних розрахунків. .

1. Контрольні питання

1. Розкрийте економічну сутність понять «валюта ціни» та «валюта платежу».
2. За якими напрямками класифікуються світові ціни?
3. Які види цін виділяють за способом фіксації?
4. Що означають технічні і комерційні виправлення при ціноутворенні?
5. Які способи платежу вам відомі?
6. Надайте характеристику документарним формам розрахунків.

2. Практичні завдання

Завдання 2.1.

Знайти хибні твердження серед запропонованих.
(позначити «п» або «н»)

1. Ціни з наступною фіксацією не залежать від динаміки ринкових цін та від якості кінцевих виробів.
2. Тверді ціни встановлюються у момент підписання контракту, вони не змінюються протягом терміну виконання контракту.
3. Рухомі ціни встановлюються тоді, коли об'єктом контракту є товари з довгим терміном створення і орієнтовно визначаються у момент підписання контракту.
4. В зовнішньоторгівельних контрактах не використовують технічні і комерційні виправлення.

5. Ціни, що ковзають (змінні ціни), використовуються тоді, коли у контрактах йдеться не просто про товари з тривалим терміном створення, а з композитним визначенням ціни.

6. Ціна з наступною фіксацією не застосовуються при поставках товарів з тривалим строком виготовлення.

7. В основу визначення зовнішньоторгівельної ціни не береться базова ціна.

8. Порядок визначення одиниці виміру ціни залежить від характеру товару і від практики, що склалася в торгівлі цим товаром на світовому ринку.

9. Базис ціни визначається використанням відповідного терміна із зазначенням назви пункту здавання товару.

10. Валюта платежу зазвичай збігається з валютою ціни.

11. Рухомі ціни не встановлюються тоді, коли об'єктом контракту є товари з довгим терміном створення.

12. Платіж готівкою здійснюється не через банк під час передання продавцем товаророзпорядчих документів або самого товару покупцю.

13. Форми платежу (розрахунків) – це врегульовані законодавством країн-учасниць способи виконання грошових зобов'язань за зовнішньоторговельним контрактом.

14. Національне законодавство, що визначає правовий режим іноземного інвестування, базується на загальних нормативних актах господарського законодавства.

15. Порядок визначення одиниці виміру ціни не залежить від характеру товару і від практики, що склалася в торгівлі цим товаром на світовому ринку.

16. Відправлення вантажу, як правило, регулюється законодавством країни відправлення, а при його видачі в кінцевому пункті – законом країни призначення.

17. Особливістю регулювання міжнародних перевезень є те, що його здійснюють міжнародні організації, найважливіші умови яких визначені в міжнародних транспортних конвенціях.

Завдання 2.2.

Установити, які саме терміни (поняття) із запропонованого переліку визначено в таблиці 7.1.

Таблиця 7.1

Визначення	Термін (поняття)
Визначення 1. Валюта, у якій виражена ціна товару у контракті	1) Ціни з наступною фіксацією
Визначення 2. Валюта, в якій відбувається оплата товару за контрактом	2) Зовнішньоторговельна ціна
Визначення 3. Ціни, які встановлюються у момент підписання контракту, які не змінюються протягом терміну виконання контракту.	3) Валюта ціни 4) Валюта платежу 5) Тверді ціни 6) Авансові перерахунки
Визначення 4. Ціни, які встановлюються тоді, коли об'єктом контракту є товари з тривалим терміном створення та залежать не тільки від динаміки ринкових цін, а й від якості кінцевих виробів	7) Базисні ціни 8) Платіж у кредит
Визначення 5. Визначена зовнішньоторговельним контрактом ціна, за якою здійснюються експортні поставки товарів	
Визначення 6. Спосіб платежу, який передбачає виплату покупцем погоджених у контракті сум до передання товаророзпорядчих документів і самого товару в розпорядження покупця	
Визначення 7. Спосіб розрахунків, який передбачає, що покупець оплачує суму, обумовлену в контракті через якийсь час після поставки товару	
Визначення 8. Розподіл транспортних, страхових, складських й інших витрат на доставку товару між експортером та імпортером.	

Завдання 2.3.

Виберіть правильну відповідь

1. Ціна, яка встановлюється під час підписання контракту, але може змінюватися на момент поставки товару.

- а) ціна з подальшою фіксацією;
- б) рухлива ціна;
- в) ковзна ціна;
- г) тверда ціна.

2. Ціна, яка встановлюється під час виконання договору:

- а) ціна з подальшою фіксацією;
- б) рухлива ціна;
- в) ковзна ціна;
- г) тверда ціна.

3. Ціна, яка встановлюється на момент виконання умов угоди відповідно до узгодженої контрагентами формули, за якої в контракті обов'язково вказується базисна ціна, її структура та межі зміни

- а) ціна з подальшою фіксацією;
- б) рухлива ціна;
- в) ковзна ціна;
- г) тверда ціна.

4. Ціна, яка встановлюється в момент підписання контракту, за якою для запобігання ризику втрат, доцільно зафіксувати в умовах контракту необхідність передоплати від покупця:

- а) ціна з подальшою фіксацією;
- б) рухлива ціна;
- в) ковзна ціна;
- г) тверда ціна.

5. Розрахунки, які в економічній сфері включають розрахунки по зовнішній торгівлі, кредитам, руху капіталів між країнами:

- а) платіж готівкою;
- б) авансові перерахунки;
- в) міжнародні розрахунки;**
- г) платіж у кредит.

6. Розрахунки, які здійснюються через банк під час передання продавцем товаророзпорядчих документів або самого товару покупцю:

- а) платіж готівкою;
- б) авансові перерахунки;
- в) міжнародні розрахунки;
- г) платіж у кредит.

7. Спосіб розрахунків, які передбачають виплату покупцем погоджених у контракті сум до передання товаророзпорядчих документів і самого товару в розпорядження покупця:

- а) платіж готівкою;
- б) авансові перерахунки;**
- в) міжнародні розрахунки;
- г) платіж у кредит.

8. Платіж, який передбачає, що покупець оплачує суму, обумовлену в контракті через якийсь час після поставки товару.

- а) платіж готівкою;
- б) авансові перерахунки;
- в) міжнародні розрахунки;
- г) платіж у кредит.

9. Акредитив, який не може бути відкликаний раніше зазначеного терміну його дії.

- а) підтверджений акредитив;
- б) безвідзивний акредитив;**
- в) непідтверджений акредитив;
- г) перекладний акредитив;
- д) револьверний (поновлюваний) акредитив

10. Акредитив, який поповнюється в міру його використання:

- а) підтверджений акредитив;
- б) безвідзивний акредитив;
- в) непідтверджений акредитив;
- г) перекладний акредитив;
- д) револьверний акредитив.

11. Акредитив, відповідно до якого бенефіціар (перший), тобто особа на користь якої виставлений акредитив, доручає банку робити оплату одному чи декільком бенефіціарам (другим) з цього акредитива цілком чи частково:

- а) підтверджений акредитив;
- б) безвідзивний акредитив;
- в) непідтверджений акредитив;
- г) перекладний акредитив;
- д) револьверний (поновлюваний) акредитив.

12. Акредитив, по якому відповідальність на прохання банка-емітента бере на себе інший банк, що бере участь в операції:

- а) підтверджений акредитив;
- б) безвідзивний акредитив;
- в) непідтверджений акредитив;
- г) перекладний акредитив;
- д) револьверний (поновлюваний) акредитив

13. Акредитив, по якому авізуючий банк, що бере участь у цій операції, не бере на себе зобов'язання по його виконанню:

- а) підтверджений акредитив;
- б) безвідзивний акредитив;
- в) непідтверджений акредитив;
- г) перекладний акредитив;
- д) револьверний (поновлюваний) акредитив

14. Цінний папір, строго установленої форми, що дає безперечне право її власнику вимагати з боржника сплати позначеної грошової суми:

- а) підтверджений акредитив;
- б) безвідзивний акредитив;
- в) непідтверджений акредитив;
- г) перекладний акредитив;
- д) вексель.

Завдання 2.4.

Розв'язати задачі

Приклад розв'язання задач

Задача1. Проаналізуйте розвиток нових видів експорту за даними таблиці 7.2.

Таблиця 7.2

Дані про експорт підприємства за видами товарів 2023-2024 рр

Вид товару	2023	2024
	Відвантаження, тис. USD	Відвантаження, тис. USD
Кава розчинна "Галка"	89,25	105,6
Кава натуральна мелена "Казімір"	40,80	40,89
Кавовий напій "Галич"	30,00	38,08
Чай "Дика вишня"	-	8,70
Чай "Липово -малиновий"	-	15,10
Разом	160,05	208,37

Рішення:

Вирішення даного завдання доцільніше привести у вигляді таблиці 7.3.

Таблиця 7.3

Аналіз даних експорту підприємства за видами товарів 2023-2024 роки

Вид товару	Минулий рік		Звітний рік		Відхилення	
	Відвантаження, тис. USD	Питома вага, %	Відвантаження, тис. USD	Питома вага, %	Абсолютне тис. USD	Відносне, %
Кава розчинна "Галка"	89,25	55,8	105,6	50,7	+16,35	+18,3
Кава натуральна мелена "Казімір"	40,80	25,5	40,89	19,6	+0,09	+0,2
Кавовий напій "Галич"	30,00	18,7	30,08	18,3	+8,08	+26,9
Чай "Дика вишня"	-	-	8,70	4,2	+8,7	
Чай "Липово-малинови"	-	-	15,10	7,2	+15,10	
Разом	160,05	100	208,37	100	+48,32	+30,2

Висновок: підприємство розвивається. Приріст товарної продукції складає 30,2%.

Питома вага нової продукції - 11,4%

Збільшення товарної продукції спостерігається по всіх пунктах асортименту.

Зменшення питомої ваги кави посилюється введенням нових товарів.

Задачі для самостійного розв'язання

Задача 2.

Зовнішня торгівля країни А у минулому році характеризувалась такими даними (табл. 7.4):

Таблиця 7.4

Зовнішня торгівля країни А у 2024 р. млн. дол. США

<i>Показник</i>	<i>Країни ЄС</i>	<i>Інші країни</i>
Експорт товарів	8 841	6 706
Імпорт товарів	12 913	6 930

Розрахувати щодо кожної групи країн:

- 1) Торгове сальдо.
- 2) Торговий оборот.
- 3) Відносну частку країн ЄС в експорті та імпорті країни А.
- 4) Відносну частку інших країн в експорті та імпорті країни А.

Розв'язання:

Дані розрахунку оформимо у вигляді таблиці 7.5

Таблиця 7.5

Зовнішня торгівля країни А у минулому році млн. дол. США

<i>Показники</i>	<i>Країни ЄС</i>	<i>Інші країни</i>	<i>Разом</i>
Експорт товарів	8 841	6 706	15547
Імпорт товарів	12 913	6 930	19843
Торгове сальдо	-4072	-224	-4296
Торговий оборот	21754	13636	35390

Задача 3.

Розрахувати рівень внутрішньогалузевої торгівлі, якщо країна А експортує та імпортує три групи товарів при збалансованій зовнішній торгівлі (зовнішньоторгове сальдо дорівнює нулю) за даними таблиці 7.6:

Таблиця 7.6

Зовнішня торгівля країни А млн. дол. США

Товари	Експорт, дол. США	Імпорт, дол. США
I	250	200
II	350	300
III	400	500

Розв'язання.

При збалансованій зовнішній торгівлі індекс внутрішньогалузевої торгівлі розраховується за формулою:

$$I_t = 1 - \frac{\sum |x_i - m_i|}{\sum (x_i - m_i)}$$

де x_i m_i — відповідно абсолютні величини експорту та імпорту i -го товару (або товарної категорії).

Звідси:

3. Теми доповідей та рефератів:

1. Основні умови й форми зовнішньоторговельних платежів.
2. Основні форми розрахунків у ЗЕД.
3. Платіжні системи: SWIFT, CHIPS, TARGET.

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 8

ОРГАНІЗАЦІЯ І ТЕХНОЛОГІЯ МІЖНАРОДНИХ ПЕРЕВЕЗЕНЬ

Мета заняття: закріплення студентами теоретичних знань із організації транспортного забезпечення зовнішньоекономічної діяльності; розуміння фрахту та страхування міжнародних перевезень. Набуття практичних навичок із організації та технології міжнародних перевезень

1. Контрольні запитання

1. На вашу думку що означає транспортне забезпечення ЗЕД?
2. Що розуміють під міжнародними сполученнями?

3. Які існують різноманітні способи транспортування вантажів між країнами?

4. Що необхідно виконати до укладання контракту про перевезення?

5. Що необхідно виконати після завершення зовнішньоторговельної операції?

6. Дайте визначення економічної категорії «фрахт».

7. Назвіть два основних принципи формування ризиків, що забезпечують страховий захист в міжнародних перевезеннях.

8. В яких міжнародних документах визначені найважливіші умови міжнародних перевезень?

9. Які перевезення вважаються міжнародними перевезеннями?

10. За якими критеріями класифікуються міжнародні перевезення?

11. Особливості регулювання міжнародних перевезень.

Практичні завдання

Завдання 2.1.

Знайти хибні твердження серед запропонованих.
(позначити «п» або «н»)

1. Під міжнародними перевезеннями, або міжнародними сполученнями, розуміють перевезення вантажів, пасажирів між кількома країнами.

2. Існують лише один спосіб транспортування вантажів між країнами.

3. Моментом обліку експортних операцій вважається дата дозволу на перетин кордону, що вказується на штампелі митниці.

4. Моментом обліку імпорتنих операцій вважається дата дозволу митниці на перетин кордону.

5. Зміст транспортних операцій у ЗЕД не визначається характером міжнародних сполучень.

6. Перший принцип страхування вантажів у міжнародних перевезеннях побудований на *методі*, за яким страхується вантаж від усіх ризиків, без винятку.

7. Специфічним при страхуванні вантажів є страхування збитків, витрат і внесків від загальної аварії.

8. При транспортуванні, цінного обладнання, приладів, бажане страхування за умовами "Від усіх ризиків".

9. До масових вантажів не відносять вантажі, що мають певну структурну масу, яка перевозиться без упаковки.

10. Місце відправлення вантажу визначають при виборі виду транспорту.

Завдання 2.2.

Установити, який саме вид транспорту використовується для перевезення зазначених товарів в таблиці 8.1.

Таблиця 8.1

Товари що найчастіше перевозяться певним видом транспорту	Вид транспорту
1. Нафта, зерно, будівельні матеріали, металеві руди, кам'яне вугілля.	1) Трубопровідний 2) Повітряний 3) Водний 4) Залізничний 5) Автомобільний
2. Сільськогосподарська продукція, будівельні матеріали, корисні копалини	
3. Одяг, книги, комп'ютери, папір, продукти харчування	
4. Нафта, нафтопродукти, природний газ	
5. Продукти харчування, що швидко псуються, продукція точного машинобудування	

Завдання 2.3.

Виберіть правильну відповідь

1. Моментом обліку експортних операцій під час міжнародних перевезень вважається:

- дата поштовою квитанції;
- дата дозволу митниці;
- дата акту прийому-здачі, який був складений на прикордонних або інших контрольно-розподільних пунктах;

г) дата дозволу на перетин кордону, що вказується на штампелі митниці.

2. Моментом обліку експортних операцій при відправленні товарів поштою вважається:

- а) дата поштової квитанції;
- б) дата дозволу митниці;
- в) дата акту прийому-здачі, який був складений на прикордонних або інших контрольно-розподільних пунктах;
- г) дата дозволу на перетин кордону, що вказується на штампелі митниці.

3. Моментом обліку операцій при експорті та імпорті товарів, що поставляються трубопровідним транспортом, а також електроенергії вважається:

- а) дата поштовою квитанції;
- б) дата дозволу митниці;
- в) дата акту прийому-здачі, який був складений на прикордонних або інших контрольно-розподільних пунктах;
- г) дата дозволу на перетин кордону, що вказується на штампелі митниці.

4. Моментом обліку імпортних операцій під час міжнародних перевезень вважається:

- а) дата поштовою квитанції;
- б) дата дозволу митниці;
- в) дата акту прийому-здачі, який був складений на прикордонних або інших контрольно-розподільних пунктах;
- г) дата дозволу на перетин кордону, що вказується на штампелі митниці.

5. Оформлення договору транспортного страхування вантажів, одержання страхового полісу відбувається на ... етапі підготовки контракту з транспортних операцій ЗЕД?

- а) на II етапі;
- б) на I етапі;
- в) на III етапі;

6. Вирішення спірних питань, якщо вони виникли між учасниками транспортного процесу відбувається на ... етапі підготовки контракту з транспортних операцій ЗЕД?

- а) на II етапі;
- б) на I етапі;

в) на III етапі;

7. Визначення частки витрат на транспортні операції (транспортну складову) в конкретній ціні товару відбувається на ... етапі підготовки контракту з транспортних операцій ЗЕД?

а) на II етапі;

б) на I етапі;

в) на III етапі.

8. Вид вантажів, до яких належать різні штучні вантажі, які за розмірами поділяються на звичайні, довгомірні (більше 3м) і негабаритні, за масою – легкі й важкі (з масою більше 5 т на одну вантажну одиницю)?

а) масові;

б) генеральні;

в) особливо режимні.

9. Вид вантажів, які зберігають і перевозять при дотриманні спеціальних правил (небезпечні вантажі і ті, що швидко псуються).

а) масові;

б) генеральні;

в) особливо режимні.

10. Вид вантажів, що мають певну структурну масу, яка перевозиться у великій кількості без упаковки.

а) масові;

б) генеральні;

в) особливо режимні.

3. Теми доповідей та рефератів:

1. Особливості розрахунків чеками в ЗЕД.

2. Особливості та різновиди кредитних операцій в

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 9 РИЗИКИ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ.

Мета заняття: засвоєння базових знань щодо сутності ризиків зовнішньоекономічної діяльності. Розуміння студентами характеру впливу ризиків різного характеру на здійснення зовнішньоекономічної

діяльності. Розуміння застосування способів зниження рівня ризику в ЗЕД.

1. Контрольні запитання

1. Що таке ризик, причини його виникнення.
2. Охарактеризуйте основну та інноваційну функції ризику.
3. Як реалізується захисна та аналітична функції ризику?
4. Як проявляється соціальна функція ризику?
5. Назвіть основні види ризику.
6. Як саме проявляється ринковий ризик в ЗЕД?
7. Назвіть основні види втрат від ризику.
8. Охарактеризуйте економічні та політичні ризики в ЗЕД.
9. Що є вихідними даними для оцінки ризику?
10. Які зони ризику виділяються при оцінці ступеню ризику?
11. Які ризики пов'язані з умовами контракту?

2. Практичні завдання

Завдання 2.1.

Знайти хибні твердження серед запропонованих.
(позначити «п» або «н»)

1. Ризик – це ймовірність виникнення несприятливих ситуацій у ході реалізації планів суб'єкта бізнесу.

2. За факторами виникнення ризику поділяються на матеріальні, трудові та спеціальні види втрат.

3. Виробничий ризик – це ризик, пов'язаний з виробництвом та реалізацією продукції, здійсненням будь-яких видів виробничої діяльності.

4. На комерційний ризик найбільший вплив мають скорочення запланованого обсягу виробництва та реалізації, перевищення планових, матеріальних і трудових затрат.

5. Причиною інвестиційного ризику не може бути знецінювання інвестиційно-фінансового портфеля, що складається з власних та придбаних цінних паперів.

6. Фінансовий ризик може виникнути при здійсненні фінансового підприємництва.

7. Будь-який ризик не залежить від бізнес-партнерів.

8. Економічні ризики – це ризики, обумовлені несприятливими змінами в економіці країни та економіці самого підприємства.

9. У межах зони допустимого ризику втрати можуть бути більше очікуваної вигоди та прибутку.

10. В зоні катастрофічного ризику втрати за своїм розміром перевищують критичний рівень і можуть досягнути розміру, що перевищує майновий стан підприємства і приводить до банкрутства підприємства.

11. Фінансова неспроможність, розорення, що призводить до припинення виплат за борговими зобов'язаннями підприємства втілюється у поняття банкрутство підприємства.

12. Внутрішні (ендогенні) фактори не впливають на розвиток підприємства і результати його діяльності.

Завдання 2.2.

До кожного з перелічених визначень доберіть відповідний термін або поняття:

1. Ризики, що пов'язані з ймовірністю появи негативних наслідків у зв'язку з запровадженням нової техніки і технологій -

2. Ризики, які виникають в наслідок наявності у суспільному житті суперечливих тенденцій, можливої протидії соціального середовища –

3. Ризики, пов'язані з політичною ситуацією, які змінюють економічні умови життя людей, порушують ритм господарської діяльності, народжують підвищені витрати живої та опредметненої праці, знижують прибуток –

4. Ризики, обумовлені несприятливими змінами в економіці країни та економіці самого підприємства –

5. Втрати, які виникають у разі, якщо процес підприємницької діяльності йде повільніше, ніж передбачено проектом –

6. Чисельне визначення розміру окремих ризиків та ризику бізнесу в цілому –

7. Можливість позитивних і негативних відхилень від прогнозованого бажаного результату прийнятих рішень, пов'язаних з інтеграцією вітчизняного підприємства у світову економіку та здійсненням зовнішньоекономічних угод.

8. Зона, де втрати практично не очікуються, якій відповідають або нульові втрати, або негативні втрати.

9. Зона ризику, яка характеризується можливістю втрат, які за своїм розміром перевищують критичний рівень і можуть досягнути розміру, що перевищує майновий стан підприємства, коли ризик приводить до банкрутства підприємства.

10. Метод управління ризиками, за яким підприємство може уникнути додаткових штрафних санкцій, якщо дотримуватиметься всіх правил, встановлених урядом, а також може зменшити розміри фінансових претензій, підтримуючи гарні стосунки зі споживачами та постачальниками продукції.

11. Метод управління ризиками, за яким ризик імовірної шкоди чи втрат розподіляється між учасниками так, що можливі втрати кожного стають незначними.

Завдання 2.3.

Визначте правильну відповідь

1. Ймовірність виникнення несприятливих ситуацій у ході реалізації планів суб'єкта бізнесу:

- а) ризик;
- б) комплексний аналіз ЗЕД;
- в) вертикальний (структурний) аналіз;
- г) факторний аналіз.

2. Функція підприємницького ризику ЗЕД, основною метою якої є створення підприємницького доходу:

- а) основна;
- б) комплексний аналіз ЗЕД;
- в) вертикальний (структурний) аналіз;
- г) факторний аналіз.

3. Функція підприємницького ризику ЗЕД, яка сприяє тому, що підприємець, використовуючи інновації, організовуючи інноваційний процес, ризикуючи при цьому, тим самим створює особливий інноваційний клімат.

- а) основна;
- б) комплексний аналіз ЗЕД;
- в) вертикальний (структурний) аналіз;
- г) інноваційна.

4. Функція підприємницького ризику ЗЕД, яка сприяє тому, що підприємець, прораховуючи і передбачаючи ймовірність настання непередбачених ситуацій, запобігає багатьом втратам або швидко компенсує їх:

- а) основна;
- б) захисна;
- в) вертикальний (структурний) аналіз;
- г) інноваційна.

5. Функція підприємницького ризику ЗЕД, яка сприяє тому, що необхідне прорахування можливих варіантів приводить до вибору оптимального варіанту, який дозволить здійснити господарський маневр у потрібний момент, з найменшими втратами або з найбільшим виграшем:

- а) основна;
- б) захисна;
- в) аналітична;
- г) інноваційна.

6. Функція підприємницького ризику ЗЕД, яка сприяє тому, що підприємець надає динамізму процесу господарювання і рухається уперед з багатьма невідомими, з ризиком. Зазначена функція додає цьому процесу стійкості та здатності адаптуватися в невизначеності:

- а) основна;
- б) захисна;
- в) аналітична;
- г) регулятивна.

7. Підприємницький ризик, пов'язаний з виробництвом та реалізацією продукції, здійсненням будь-яких видів виробничої діяльності:

- а) комерційний;
- б) фінансовий;

- в) виробничий;
- г) ринковий.

8. Підприємницький ризик, який виникає у процесі реалізації закуплених підприємцем товарів та надання послуг:

- а) комерційний;
- б) фінансовий;
- в) виробничий;
- г) ринковий.

9. Підприємницький ризик, на який впливають такі фактори як неплатоспроможність однієї зі сторін угоди, обмеження на валютно-грошові операції::

- а) комерційний;
- б) фінансовий;
- в) виробничий;
- г) ринковий.

10. Підприємницький ризик, пов'язаний з можливим коливанням ринкових відсоткових ставок національної грошової одиниці чи закордонних курсів валют:

- а) комерційний;
- б) фінансовий;
- в) виробничий;
- г) ринковий.

Завдання 2.5.

Розв'язати задачі

Приклад розв'язання задач

Задача 1

ВАТ «Українська асоціація молочників» планує здійснити експорт 207 550 л молока (3,2% жирності) до Польщі. Розрахувати показник економічної ефективності експортної угоди за співвідношенням цін на внутрішньому та зовнішньому ринку за наступними даними:

- при вище зазначеному обсязі закупки ціна 1 л молока на внутрішньому ринку складає 0,63 USD; або 25,52 грн
- роздрібна ціна молока в Польщі дорівнює 0,82 USD за 1 л;
- курс обміну дол. США на гривні складає: 1USD = 40,5 грн.

Якщо операція виявиться економічно вигідною, необхідно надати оцінку ефекту від можливої угоди, якщо:

- буде встановлено ціну експортованого молока на рівні 0,77 USD;

- середня роздрібна ціна 1 л вітчизняного молока на внутрішньому ринку України складає 25,16 грн.

Розв'язання:

1. Щоб оцінити показник економічної ефективності експортної операції необхідно скласти наступну нерівність:

$$P: P_1 < L,$$

де P – ціна 1 л молока, закупленого на внутрішньому ринку в грн.;

P_1 – ціна 1 л молока в Польщі;

L – курс обміну дол. США на гривні.

Якщо дана нерівність виконується, то експорт товару вважається економічно доцільним.

$$(0,63 \times 40,5) / 0,82 = 31,11 < 40,5 \text{ (грн.)}$$

Отже, експортна операція є економічно вигідною, тому надамо оцінку ефекту від конкретної зовнішньоторговельної угоди.

2. Розраховуємо вартість експортованої продукції в грн.:

$$B_{\text{експ.}} = 207\,550 \times 0,77 \times 40,5 = 6\,472\,446,75 \text{ грн.}$$

3. Розраховуємо вартість даного обсягу молока на внутрішньому ринку в грн.:

$$B_{\text{вн.р.}} = 207\,550 \times 25,16 = 5\,221\,958 \text{ грн.}$$

4. Ефект від експортної операції (тобто її ефективність) буде визначатися різницею між вартістю укладеної зовнішньоторговельної угоди та вартістю реалізації молока на внутрішньому ринку:

$$E = 6\,472\,446,75 - 5\,221\,958 = +1\,250\,488,75 \text{ грн.}$$

Отже, ефект від угоди є позитивним, тобто угода є ефективною. Ефект від зовнішньоторговельної угоди складає

$$1\,250\,488,75 \text{ грн.}$$

Задача для самостійного розв'язання

Задача 2

Укладено угоду на експорт 25000 т аміачної селітри за ціною 270 дол. США за одну тунну. Ціна внутрішнього ринку за 1 т аміачної селітри становить 1220 грн. або 30,12 дол. США. Згідно з переліком

довідкових цін, ціна 1 т аміачної селітри складає 240 дол. США. На момент укладення контракту співвідношення валют: 1 Дол. США дорівнює 40,5 грн.

Визначити ефективність експортної угоди на основі довідкових цін та цін внутрішнього ринку.

3. Теми доповідей і рефератів

1. Економічні та політичні ризики в сучасній міжнародній діяльності.

2. Фактори впливу на зовнішньоекономічну діяльність. Як зміна цих факторів змінює показник ефективності зовнішньоекономічної діяльності?

ПРАКТИЧНЕ ЗАНЯТТЯ 10 ЕКОНОМІЧНИЙ АНАЛІЗ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Мета заняття: Засвоєння студентами базових теоретичних знань з аналізу зовнішньоекономічної діяльності; засвоєння методів фінансового аналізу зовнішньоекономічної діяльності. Набуття практичних навичок з проведення аналізу ефективності ЗЕД.

1. Контрольні запитання

1. Назвіть етапи аналізу зовнішньоекономічної діяльності.
2. У чому полягає I етап аналізу зовнішньоекономічної діяльності?
3. Які дії передбачає поточний (оперативний) аналіз зовнішньоекономічної діяльності?
4. Яким буває аналіз ЗЕД за змістом і обсягом досліджуваних питань ?
5. Надайте характеристику тематичному аналізу ЗЕД.
6. За якими показниками проводиться аналіз якості виконання контрактних зобов'язань із закордонними партнерами.
7. Охарактеризуйте, яким має бути рівень кокурентоспроможності імпортованих товарів.

8. Як розрахувати індекс кількісної структури за товарними групами, в яких товари зіставлялися кількісно і якісно (наприклад, нафтопродукти і бензин, дизельне паливо і мазут).

9. Зміни яких факторів впливають на показник ефективності ЗЕД?

10. Як проводиться аналіз накладних витрат щодо експорту та імпорту товарів?

11. Назвіть основні чинники за найважливішими статтями витрат в ЗЕД.

2. Практичні завдання

Завдання 2.1

Знайти хибні твердження серед запропонованих.
(позначити «п» або «н»)

1. Підготовчий етап полягає у обґрунтуванні доцільності укладання зовнішньоекономічних контрактів; визначення мети.

2. Ціль поточного аналізу - підготовка даних для прийняття оперативних рішень під час проведення зовнішньоекономічних операцій.

3. За змістом і обсягом досліджуваних питань аналіз ЗЕД не буває тематичним.

4. Поточний (оперативний) аналіз не передбачає моніторингу виконання зовнішньоекономічних контрактів.

5. Оцінка ефективності зовнішньоекономічної діяльності передбачає виявлення факторів, які впливають на господарську діяльність.

6. Тематичний аналіз ЗЕД не досліджує певне коло функціональних питань у межах однієї структури підприємства.

7. Зобов'язання за контрактами потрібно виконувати за термінами поставок товарів відповідно до якості товарів.

8. Показник протермінування визначають за всім експортом за останній рік.

9. Показник ефективності – показник валютної виручки на грошову одиницю витрат.

10. Для повнішої характеристики експортної роботи підприємства експорт товарів та послуг за звітний рік зіставляють з експортом за попередній.

Завдання 2.2.

Доповнити відсутнє в таблиці 10.1

Таблиця 10.1

Термін або поняття	Характеристика терміну або поняття
	Етап планування і розробки рішень, який полягає у обґрунтуванні доцільності укладання зовнішньоекономічних актів та переплітається з плануванням, розробкою нормативів і лімітів тощо.
Поточний (оперативний) аналіз ЗЕД	
	Показник валютної виручки на грошову одиницю витрат.
Заключний (перспективний) аналіз ЗЕД	
	Аналіз ЗЕД, який за змістом і обсягом досліджуваних питань вивчає сукупність показників, що за певний період характеризують фінансову діяльність і фінансове становище підприємства.
Тематичний аналіз ЗЕД	
	Функція підприємницького ризику, пов'язана зі створенням підприємницького доходу.
Горизонтальний (часовий) аналіз	
	Аналіз ЗЕД, за яким визначається структура підсумкових фінансових показників з виявленням впливу кожної позиції звітності на результат в цілому.
Трендовий аналіз	
	Аналіз впливу окремих факторів (причин) на результативний показник за допомогою різних прийомів дослідження

Завдання 2.3.

Визначте правильну відповідь

1. Методи аналізу, які ґрунтуються на визначенні аналітичних процедур на логічному рівні, а не на жорстких аналітичних взаємозв'язках та залежностях:

- а) трендовий аналіз;
- б) неформалізовані методи аналізу;
- в) формалізовані методи аналізу;
- г) факторний аналіз.

2. Аналіз звітності по ЗЕД, за яким проводиться порівняння кожної позиції звітності з рядом попередніх періодів і визначення основної тенденції динаміки показника.

- а) трендовий аналіз;
- б) неформалізовані методи аналізу;
- в) формалізовані методи аналізу;
- г) факторний аналіз.

3. Методи аналізу, в основу яких покладені жорстко формалізовані аналітичні залежності:

- а) трендовий аналіз;
- б) неформалізовані методи аналізу;
- в) формалізовані методи аналізу;
- г) факторний аналіз.

4. Аналіз звітності по ЗЕД, за яким проводиться аналіз впливу окремих факторів (причин) на результативний показник за допомогою різних прийомів дослідження:

- а) трендовий аналіз;
- б) неформалізовані методи аналізу;
- в) формалізовані методи аналізу;
- г) факторний аналіз.

5. Аналіз звітності по ЗЕД, за яким проводиться порівняння кожної позиції звітності з попереднім періодом:

- а) трендовий аналіз;
- б) неформалізовані методи аналізу;
- в) горизонтальний (часовий) аналіз;
- г) факторний аналіз.

6. Аналіз звітності по ЗЕД, за яким визначається структура підсумкових фінансових показників з виявленням впливу кожної позиції звітності на результат в цілому:

- а) трендовий аналіз;
- б) неформалізовані методи аналізу;
- в) вертикальний (структурний) аналіз;
- г) факторний аналіз.

7. Аналіз ЗЕД, який за змістом і обсягом досліджуваних питань вивчає сукупність показників, що за певний період характеризують фінансову діяльність і фінансове становище підприємства:

- а) трендовий аналіз;
- б) комплексний аналіз ЗЕД;
- в) вертикальний (структурний) аналіз;
- г) факторний аналіз.

8. Аналіз ЗЕД, який передбачає оцінку ефективності ЗЕД, виявлення факторів, які впливають на діяльність господарюючого суб'єкта; причин витрат; наявних резервів і розробку заходів щодо поліпшення ЗЕД підприємства:

- а) заключний (перспективний) аналіз ЗЕД;
- б) комплексний аналіз ЗЕД;
- в) вертикальний (структурний) аналіз;
- г) факторний аналіз.

9. Аналіз ЗЕД, який вивчає окремі показники діяльності підприємства: або досліджує певне коло функціональних питань у межах однієї структури підприємства:

- а) тематичний аналіз ЗЕД;
- б) комплексний аналіз ЗЕД;
- в) вертикальний (структурний) аналіз;
- г) факторний аналіз.

10. Ймовірність виникнення несприятливих ситуацій у ході реалізації планів суб'єкта бізнесу:

- а) ризик;
- б) комплексний аналіз ЗЕД;
- в) вертикальний (структурний) аналіз;
- г) факторний аналіз.

11. Структури, які виконують фінансовий аналіз на підприємстві:

- а) фінансовий відділ;
- б) виробничий відділ;

- в) бухгалтерія;
- г) відділ кадрів.

12. Етап аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємства, який полягає у обґрунтуванні доцільності укладання зовнішньоекономічних контрактів, визначенні мети тощо:

- а) поточний;
- б) заключний;
- в) підготовчий;
- г) тематичний;
- д) комплексний.

13. Етап аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємства, який полягає у вивченні окремих показників діяльності підприємства: комерційно-фінансових, валютних, транспортних:

- а) поточний;
- б) заключний;
- в) підготовчий;
- г) тематичний;
- д) комплексний.

14. Етап аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємства, який вивчає сукупність показників, що за певний період характеризують фінансову діяльність і фінансове становище підприємства:

- а) поточний;
- б) заключний;
- в) підготовчий;
- г) тематичний;
- д) комплексний.

15. Етап аналізу зовнішньоекономічної діяльності підприємства, який передбачає виявлення: факторів, які впливають на господарську діяльність; причин витрат; наявних резервів і розробку заходів щодо поліпшення ЗЕД підприємства.

- а) поточний;
- б) заключний;
- в) підготовчий;
- г) тематичний;
- д) комплексний.

ТЕМИ ДОПОВІДЕЙ ТА РЕФЕРАТІВ

1. Основні законодавчі документи, які регулюють зовнішньо-економічну діяльність в Україні.
2. Види ЗЕД, заборонені на території України.
3. Зовнішньоекономічна діяльність в сучасних умовах глобалізації.
4. Концепція зовнішньоекономічної політики України на сучасному етапі
5. Місце України в системі міжнародних економічних зв'язків.
6. Етапи лібералізації ЗЕД в Україні.
7. Антидемпінгові заходи, визначення демпінгової маржі та величини шкоди національним виробникам.
8. Сертифікація, стандартизація, технічні бар'єри, вимоги щодо вмісту місцевих компонентів, вимоги щодо упакування та маркування товарів.
9. Сутність політики державних закупівель.
10. Особливості митного оформлення товарів в Україні.
11. Антидемпінгове законодавство України: приклади застосування.
12. Застосування антидемпінгового законодавства проти українських підприємств країнами світу.
13. Нетарифне регулювання в країнах світу.
14. Митний союз: сутність та світова практика.
15. Зона вільної торгівлі: сутність та світова практика.
16. Міжнародний валютний ринок. Проблеми та перспективи.
17. Основні види валютних операцій.
18. Інструменти валютного регулювання.
19. Зовнішньоторговельний контракт та форми його укладання.
20. Право підписання зовнішньоторговельних контрактів за законодавством України.
21. Класифікація умов контракту за їх обов'язковістю.
22. Обставини, що відносяться до форс-мажорних.
23. Міжнародні вимоги до договорів купівлі-продажу.
24. Особливості укладання зовнішньоекономічних договорів.
25. Структура типового договору міжнародної купівлі-продажу.
26. Основні умови й форми зовнішньоторговельних платежів.
27. Основні форми розрахунків у ЗЕД.

28.Платіжні системи: SWIFT, CHIPS, TARGET.

29.Кореспондентські відносини у сфері ЗЕД.

30.Система клірингу.

31.Форфейтингові операції в міжнародній торгівлі.

32.Сутність факторингових операцій та їх роль в ЗЕД.

3.3. Антидемпінгові заходи, визначення демпінгової маржі та величини шкоди національним виробникам.

3.4. Сертифікація, стандартизація, технічні бар'єри, вимоги щодо вмісту місцевих компонентів, вимоги щодо упакування та маркування товарів.

3.5.Сутність політики державних закупівель.

36.Особливості розрахунків чеками в ЗЕД.

37.Особливості та різновиди кредитних операцій в ЗЕД.

ПИТАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ ЗНАТЬ

1.Надайте визначення економічної сутності поняття «суб'єкти ЗЕД»

2. Охарактеризуйте об'єкти ЗЕД.

3.На які групи умовно діляться суб'єкти ЗЕД?

4. Розкрийте економічну сутність об'єктів ЗЕД

5.Що означає поняття «Зовнішньоекономічні операції»?

6. Назвіть об'єкти та суб'єкти ЗЕД.

7. Які види ЗЕД Ви знаєте?

8.Назвіть відмінності між категоріями «зовнішньоекономічні зв'язки» та «зовнішньоекономічна діяльність».

9.Які різновиди зовнішньоекономічної політики Вам відомі?

10.Розкрийте сутність протекціоністської політики.

11. Охарактеризуйте ліберальну зовнішньоторговельну політику.

12. Назвіть суб'єкти, що складають систему органів державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності.

13.Розкрийте економічну сутність митниці та митних органів.

14.Які методи державного регулювання ЗЕД Вам відомі? Коротко охарактеризуйте їх.

15. Назвіть основні чинники за найважливішими статтями витрат в ЗЕД.

16.Розкрийте сутність квотування. Назвіть основні види квот.

17.Що представляють собою технічні бар'єри в ЗЕД?

18. Розкрийте сутність поняття «ембарго». Назвіть умовні різновиди ембарго.
19. Визначте економічну сутність поняття «нетарифне регулювання».
20. Які методи нетарифних обмежень Вам відомі?
21. Розкрийте сутність поняття «квота».
22. Як поділяються квоти за напрямом дії?
23. Який вплив на регулювання ЗЕД мають внутрішні податки і збори?
24. В чому полягає «політика в рамках державних закупівель»?
25. Розкрийте економічну сутність поняття «демпінг». Які види демпінгу Вам відомі?
26. Яку роль в проведенні необхідної експортної політики відіграє субсидування.
27. Які правові методи регулювання ЗЕД Ви знаєте?
28. Дайте визначення та розкрийте економічну сутність поняття «мито».
29. Охарактеризуйте поняття «митний тариф», дайте визначення та розкрийте його економічну сутність.
30. Назвіть цілі запровадження митного тарифу.
31. Що передбачає тарифне (митне) регулювання?
32. Якими можуть бути митні тарифи. Що вони передбачають залежно від виду, до якого належать?
33. Розкрийте сутність єдиного митного тарифу.
34. За якими ознаками відбувається класифікація мита? Назвіть їх.
35. Назвіть функції мита. Коротко охарактеризуйте їх.
36. Що таке фактурна вартість. Надайте визначення та коротку характеристику.
37. Охарактеризуйте категорію «митна вартість». Що входить до її складу.
38. Що таке облікова вартість товару?
39. Назвіть головні функції податків у сфері зовнішньоекономічної діяльності.
40. Назвіть види митних платежів.
41. Які платежі входять до складу митних платежів?
42. Що представляє акцизний збір? З чого він стягується?
43. Назвіть види митних зборів.

44. Хто є платниками митних зборів?
45. Дайте визначення поняттю «національна валюта».
46. Розкрийте сутність поняття «конвертованість валюти», надайте коротку характеристику.
47. Надайте визначення поняттю «валютний ринок».
48. Надайте характеристику центральним і комерційним банкам, як учасникам валютного ринку.
49. Що собою становлять валютні операції? Як поділяються валютні операції за умовами проведення?
50. Назвіть і коротко охарактеризуйте економічні інструменти валютного регулювання.
51. Що таке валютні резерви, розкрийте їх сутність.
52. Назвіть і охарактеризуйте базові режими обмінних курсів.
53. Розкрийте сутність політики девальвації та ревальвації валют.
54. Що передбачають адміністративні інструменти валютної політики?
55. Назвіть суб'єкти валютного регулювання в Україні.
56. Надайте визначення поняттю «дисконтна політика».
57. Що таке валютні резерви?
58. Назвіть суб'єкти валютного регулювання в Україні.
59. Як відбувається пошук та вибір зарубіжного партнера?
60. Які операції в сфері ЗЕД вам відомі?
61. Охарактеризуйте сутність посередницьких операцій у ЗЕД.
62. В чому полягає сутність діяльності агентів-представників, брокерів, маклерів?
63. Хто такі дистриб'ютори і в чому сутність їхньої діяльності?
64. Особливості міжнародних орендних операцій.
65. Назвіть економічні мотиви застосування лізингу.
66. За якими ознаками класифікуються сучасні види міжнародного лізингу?
67. Розкрийте економічну сутність понять «валюта ціни» та «валюта платежу».
68. За якими напрямками класифікуються світові ціни?
69. Які види цін виділяють за способом фіксації?
70. Що означають технічні і комерційні виправлення при ціноутворенні?

71. Які способи платежу вам відомі?
72. Надайте характеристику документарним формам розрахунків.
73. В яких міжнародних документах визначені найважливіші умови міжнародних перевезень?
74. Які перевезення вважаються міжнародними перевезеннями?
75. За якими критеріями класифікуються міжнародні перевезення?
76. Особливості регулювання міжнародних перевезень.
77. Що таке ризик, причини його виникнення.
78. Охарактеризуйте основну та інноваційну функції ризику.
79. Як реалізується захисна та аналітична функції ризику?
80. Як проявляється соціальна функція ризику?
81. Назвіть основні види ризику.
82. Назвіть основні види втрат від ризику.
83. Охарактеризуйте економічні та політичні ризики в ЗЕД.
84. Що є вихідними даними для оцінки ризику?
85. Які зони ризику виділяються при оцінці ступеню ризику?
86. Які ризики пов'язані з умовами контракту?
87. Назвіть етапи аналізу зовнішньоекономічної діяльності.
88. У чому полягає I етап аналізу зовнішньоекономічної діяльності?
89. Які дії передбачає поточний (оперативний) аналіз зовнішньоекономічної діяльності?
90. Яким буває аналіз ЗЕД за змістом і обсягом досліджуваних питань ?
91. Надайте характеристику тематичному аналізу ЗЕД.
92. За якими показниками проводиться аналіз якості виконання контрактних зобов'язань із закордонними партнерами.
93. Зміни яких факторів впливають на показник ефективності ЗЕД?
94. Як проводиться аналіз накладних витрат щодо експорту та імпорту товарів?

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова література

1. Азаренкова О.В. Управління ЗЕД: дистанційний курс. // Навчально-методична праця. - Харків: ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2017. Режим доступу: <http://dist.karazin.ua/moodle/course/view.php?id=1775>

2. Віднянський С. Україна – Європейський союз: новий етап взаємовідносин в умовах російсько-української війни 2014-2022 рр. Міжнародні зв'язки України: наукові пошуки і знахідки. Вип. 31: міжвідомчий збірник наукових праць. Головний редактор Степан Віднянський. Київ: Ін-т історії України НАН України, 2022. С. 10-14. URL: <https://doi.org/10.15407/mzu2022.31.010>

3. Вплив багатополярної глобалізації на зовнішню торгівлю України : колективна монографія / за ред. д-ра екон. наук, чл.-кор. НААН України Т.О. Осташко ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». Київ, 2024. 330 с. Режим доступу : <http://ief.org.ua/wpcontent/uploads/2024/04/Vplyvbahatopoliarnoi-hlobalizatsii-na-zovnishniutorhivliu-Ukrainy.pdf>

4. Дахно І.І. Зовнішньоекономічний менеджмент: навч. посібн./ І.І. Дахно, Г.В. Бабіч, В.М. Барановська та ін. –К.: ЦУЛ, 2012.-568 с.

5. «Зовнішньоекономічна діяльність підприємств [Електронний ресурс]: навч. посіб. до виконання розрахункової роботи для студентів галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент». Укладачі: Дунська А. Р., Жалдак Г. П. . – Електронні текстові дані (1 файл: 107 Кбайт). – Київ : КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2019. – 32 с.

6. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: організація та управління : навчальний посібник [Електронний ресурс] / О. М. Котиш, І. В. Мілько. – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2017. – 183 с.

7. Митна справа: підруч.[А.І. Крисоватий, С.Д. Герчаківський, О.Б. Дем'янюк та ін.] за ред. А.І. Крисоватого. – Тернопіль: ВПЦ «Економічна думка ТНЕУ», 2014. – 540 с.

8. Облік зовнішньоекономічної діяльності: навчальний посібник/ за заг.ред.С.О. Кузнецова, - Х.: Видавництво Іванченко І.С., 2019. – 221с.

9. Сучасна міжнародна економіка: підручн. / В.В. Білоцерковець, О.О. Завгородня, В.К. Лебедева та ін.; за ред.. В.М.Тарасевича. – К.: Центр учбової літератури, 2019. – 386 с.

10.Тюріна Н.М., Карвацка Н.С. Управління зовнішньоекономічною діяльністю : навч. посіб. / Н. М. Тюріна., Н. С. Карвацка. — Київ: Вид. «Центр учбової літератури», 2023. 524 с.

11.Хрупович С.Є. Зовнішньоекономічна діяльність підприємства: навч. посібн. / С.Є.Хрупович. – Тернопіль, 2017. -137 с.

12.Шапоренко О.І. Управління зовнішньоекономічною діяльністю підприємства : навчальний посібник / Денисенко М.П., Панченко В.А., Шапоренко О.І., Федорак В.І. – К.: Видавничий дім «Кондор», 2020. – 435 с

Допоміжна література

1.Ханенко А.В. Особливості побудови організаційної структури управління ЗЕД підприємницьких структур // Сталій розвиток економіки, 2025, № 6 (57), - С. 863-872

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2025-57-119>

2.Алла Ханенко Зовнішньоекономічна діяльність України в контексті впливу на середовище діяльності вітчизняного бізнесу. Минуле і сьогодення // International scientific journal «Grail of Science» No59 (December, 2025) с. 420-434

<https://doi.org/10.36074/grail-of-science.12.12.2025.047>

3. Чорний Р.С., Ханенко А.В. Віртуальне підприємство як ефективна форма організації зовнішньоекономічної діяльності // Економічний аналіз, 2025 рік. Том 35. № 4, С. 69-81 –

DOI: <https://doi.org/10.35774/econa2025.04.069>

4.Khanenko A.V. Foreign economic relations of Ukraine as a priority environment for the functioning of domestic business during the war // Економічний вісник Державного вищого навчального закладу «Український державний хіміко-технологічний університет», 2025, № 2, С. 259-266

DOI: [10.32434/2415-3974-2025-22-2-259-266](https://doi.org/10.32434/2415-3974-2025-22-2-259-266)

5.Бобечко Андрій Зеновійович. Особливості організації зовнішньоекономічної діяльності підприємств агробізнесу в умовах російсько-української війни // Економіка та суспільство Випуск # 65 / 2024

6. Бондаренко Н. Розвиток зовнішньоекономічної діяльності українських підприємств в умовах глобалізації економіки. Соціальна економіка. 2020. № 59. С. 105–117

7. Брух О.О., Линдюк А.О. Оцінка стану зовнішньої торгівлі України в умовах військового стану. Організаційно-економічні та соціальні складові розвитку підприємництва: матеріали II Всеукраїнської науково-практичної конференції. (Львів, 24 травня 2023 року). Львів: ЛНУП, 2023. С.190-193.

8. Гаврилук Іванна Іванівна. Зовнішньоекономічна діяльність України з країнами Європейського Союзу. // Економіка та суспільство. Випуск # 59 / 2024. file:///C:/Users/%D0%90%D0%BB%D0%BB%D0%B0%20%D0%90%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0/Downloads/Telegram%20Desktop/2024.pdf

9. Галяна Казначей. Зовнішньоекономічна діяльність під час війни 16 червня 2023 року <https://avstudy.com.ua/zovnishnoekonomichna-diyalnist-pid-chas-vijni/>

10. Дунська А. Р., Пінчук О. В. Тенденції у зовнішньоекономічній діяльності промислових підприємств в умовах воєнного стану. 2024: V Міжнародна науково-практична конференція "БІЗНЕС, ІННОВАЦІЇ, МЕНЕДЖМЕНТ: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ" <https://confmanagement-proc.kpi.ua/article/view/303617>

11. Економіко-математичні моделі в зовнішньоекономічній діяльності: навчальний посібник для студентів економічних напрямів підготовки.- Бережна Л.В., Снитюк О.І.-К.: Кондор-Видавництво.- 2016. -386 с.

12. Іщук С. О., Полякова Ю. В., Процевят О. С. Структура та динаміка українського товарного експорту: регіональний вимір. Регіональна економіка. 2021. № 1. С. 20–28

13. Кваша Сергій Миколайович, Павленко Олексій Михайлович. Наукові засади розвитку зовнішньоекономічної діяльності в контексті міжнародних відносин України в умовах воєнного стану // Економіка та суспільство Випуск 64/2024

14. Кувік В. М. Перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств малого та середнього бізнесу // Проблеми сучасних трансформацій. № 12. 2024.

<file:///C:/Users/%D0%90%D0%BB%D0%BB%D0%B0%20%D0%90%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%B0%D0%BD%D0%B0/Downloads/Telegram%20Desktop/2024.pdf>

<http://B4%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0/Downloads/Telegram%20Desktop/%D1%81%D1%82%D0%B0%D1%82%D1%82%D1%8F%202024.pdf>

15. Кушнір Ю. Б., Блага М. М., Поп М. В., Поп Ю. В. Логістика та міжнародна торгівля України в умовах війни. Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Економіка». 2023. № 1 (61). С. 23–25. URL: <http://visnyk-ekon.uzhnu.edu.ua/article/view/278292>

16. Міщенко Д. А., Міщенко Л. О. Теоретичні основи механізму державного регулювання зовнішньоекономічної діяльності в Україні. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2021. № 2. – URL: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1965>

17. Наумов М. С. Конспект лекцій з дисципліни «Зовнішньоекономічна діяльність» (для студентів 3 курсу денної та заочної форм навчання напряму підготовки 6.140103 – Туризм) / М. С. Наумов ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. – Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. – 89 с.

18. Скрипник Світлана Валентинівна, Процевят Оксана Семенівна, Воронова Олена Вікторівна. Особливості регулювання зовнішньоекономічної діяльності в умовах воєнного стану // *Економіка та суспільство*. Випуск 38 / 2022.

Законодавчі і нормативно-правові акти

1. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>

2. Закон України «Про єдиний митний тариф» від 05.02.1992 р. № 2097-XXI (Втратив чинність) / Верховна Рада України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>

3. Митний кодекс України: Закон України № 4495-VI від 13.03.2012 р. [Електронний ресурс] // ВВР. – 2012.

4. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. / Верховна Рада України [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua>

6. «Про індикативні ціни на товари при здійсненні суб'єктами зовнішньоекономічної діяльності України експортно-імпортних операцій»: Указ Президента України від 18.11.1994 р. № 691 із змінами

і доповненнями (втратив чинність) [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/>

6. Про порядок здійснення розрахунків в іноземній валюті: Закон України в редакції від 03.01.2017 р. №185/94-ВР [Електронний ресурс] // ВВР. – 1994. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/185/94-%D0%B2%D1%80>

7. «Про ставки митних зборів» : Постанова Кабінету Міністрів України від 27.01.1997р. №65 із змінами і доповненнями (втратив чинність) [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/>

Інформаційні ресурси

1. <http://index.minfin.com.ua>
2. <http://iportal.rada.gov.ua>
3. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
4. <http://ti-ukraine.org/content/>
5. <http://library.zgia.zp.ua>
6. <http://stockmarket.gov.ua>
7. <http://ua.wikipedia.org>
8. <http://www.duke.edu>
9. <http://www.zounb.zp.ua>
10. <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/>